

T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUL TÜKENMİŞLİK
DÜZEYİ İLE ANNE-BABA TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ**

FATMA NUR ÇENGEL

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi AYSEL KÖKCÜ DOĞAN

İSTANBUL-2021

TEZ ONAY FORMU

Kurum : İstanbul Medipol Üniversitesi
Programın Seviyesi : Yüksek Lisans (X) Doktora ()
Anabilim Dalı : Hemşirelik
Tez Sahibi : Fatma Nur ÇENGEL
Tez Başlığı : Ortaokul Öğrencilerinin Okul Tükenmişlik Düzeyi ile
AnneBaba Tutumu Arasındaki İlişki
Sınav Yeri : İstanbul Medipol Üniversitesi Güney Kampüsü
Sınav Tarihi : 07.01.2021
Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve nitelik yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Kurumu

İmza

Dr.Öğr.Üyesi Aysel KÖKÇÜ DOĞAN İstanbul Medipol Üniversitesi

Sınav Jüri Üyeleri

Dr.Öğr.Üyesi Özlem AVCI	İstanbul Medipol Üniversitesi
Dr.Öğr.Üyesi Selmin KÖSE	Biruni Üniversitesi

Yukarıdaki jüri kararıyla kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../ tarih ve/..... - sayılı kararı ile şekil yönünden Tez Yazım Kılavuzuna uygun olduğu onaylanmıştır.

Prof.Dr. Neslin EMEKLİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdür V.

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı ayrıca bu tezin alışıması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

FATMA NUR ÇENGEL

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında yardım ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Aysel Kökcü Doğan'a,

Çalışmamın yazımında görüşlerinden faydalandığım uzman psikolog Alparslan Günay'a,

Çalışmamı gerçekleştirdiğim ve verilerimi topladığım İstanbul İli Sultangazi İlçesinde bulunun ortaokullarda verileri toplamamda yardımcı olan tüm okul yöneticileri ve öğretmenlerine,

Çalışmamın tamamlanmasında maddi manevi desteklerini esirgemeyen babam Necip Çengel' e, annem Zeynep Çengel' e, kardeşim avukat Emine Gül Çengel 'e ve abim avukat Tufan Çengel' e

TEŞEKKÜR EDERİM.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY FORMU	i
BEYAN	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vi
1-ÖZET	1
2-ABSTRACT.....	2
3-GİRİŞ VE AMAÇ	4
4-GENEL BİLGİLER.....	5
4.1. Tükenmişlik.....	7
4.2. Okul Tükenmişliği.....	9
4.3. Anne-Baba Tutumu	10
5- MATERYAL VE METOD.....	14
5.1. Araştırmanın Şekli.....	14
5.2. Araştırma Kapsamında Yanıtlanması Beklenen Sorular.....	14
5.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	14
5.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	15
5.5. Veri Toplama Tekniği	15
5.6. Veri Toplama Araçları	15
5.7. Geçerlik ve Güvenirlilik.....	17
5.8. Velilerin İstatistiksel Analizi.....	17
5.9. Araştırmanın Sınırlılıkları	18
5.10. Araştırmanın Etik Yönü	18
5.11. Çalışmada Kullanılan Mevcut Olanaklar	18
6-BULGULAR.....	19
6.1. Tanıtıcı Bilgiler Bölümü	19
7-TARTIŞMA	40
7.1. Ölçeklere İlişkin Puan Ortalamalarının Tartışılması.....	41

7.2. Okul Tükenmişliği Ölçeği ve Anne Baba Tutumu Ölçeği Arasındaki Korelasyon Analizinin Tartışılması Bölümü.	41
7.3. Okul Tükenmişliği Ölçek Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Tartışılması Bölümü.....	45
7.4. Anne Baba Tutumu Ölçek Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Tartışılması Bölümü.....	48
8-SONUÇ.....	52
9-KAYNAKLAR	55
10.EKLER.....	62
11. ETİK KURUL ONAYI	71
12-ÖZGEÇMİŞ.....	74

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 5.3.1. Araştırma Zaman Dağılımı.....	14
Tablo 5.8.1. Normal Dağılım, Basıklık, Çarpıklık Testi.....	17
Tablo 6.1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı.....	20
Tablo 6.2. Okul Tükenmişliği/Alt Boyutlar Puan Ortalamaları.....	22
Tablo 6.3. Anne Baba Tutumu Puan Ortalamaları.....	22
Tablo 6.4. Okul Tükenmişliği ve Anne Baba Tutumu Arasında Korelasyon Analizi	23
Tablo 6.5. Anne Baba Tutumunun Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik Üzerine Etkisi	24
Tablo 6.6 Anne Baba Tutumunun Aileden Kaynaklı Tükenmişlik Üzerine Etkisi....	25
Tablo 6.7. Anne Baba Tutumunun Okulda Yetersizlik Üzerine Etkisi Araçlarından Memnuniyet Puanları ile Tanımlayıcı.....	26
Tablo 6.8. Anne Baba Tutumunun Okula İlgi Kaybı Üzerine Etkisi.....	26
Tablo 6.9. Anne Baba Tutumunun Okul Tükenmişliği Toplam Puanları Üzerine Etkisi.....	27
Tablo 6.10. Okul Tükenmişliği Puanlarının Tanımlayıcı Özelliklere Göre Farklılaşma Durumu.....	28
Tablo 6.11. Anne Baba Tutumu Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Karşılaştırılması.....	35

1-ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUL TÜKENMİŞLİK DÜZEYİ İLE ANNE-BABA TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyi ile anne baba tutumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla planlanan metodolojik bir çalışmadır. Araştırma; İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde yer alan Sultangazi İlçesi'nde bulunan 21 temel eğitim kurumunda gerçekleştirildi. **Araştırmanın evrenini;** Sultangazi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 21 Resmi Okulda okuyan 26.849 ortaokul öğrencisi, **örneklemini** ise araştırmaya katılmaya gönüllü 1047 ortaokul öğrencisi oluşturdu. Araştırmanın verileri “Tanıtıcı Bilgiler Formu”, “İlköğretim II. Kademe Öğrencileri İçin Okul Tükenmişlik Ölçeği” ve “Anne-Baba Tutumu Ölçeği” kullanılarak toplandı. Bu çalışmada okul tükenmişliği ölçeğinin güvenirliği Cronbach's Alpha= 0,912 olarak, anne baba tutumu ölçeğinin güvenirliği Cronbach's Alpha= 0,844 bulundu. Örneklem grubundaki öğrencilerin “okul tükenmişliği toplam” puan ortalaması 56,318±15,201 bulundu. Öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği “Kabul İlgisi” Alt Boyut puan ortalaması 28,189±4,940, “Özerklik” alt boyut puan ortalamasının 22,543±5,181, “Denetleme” alt boyut puan ortalaması 22,331±4,386 saptandı. Okul tükenmişliği Ölçeği toplam puan ortalamaları ile “okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik”, “aileden kaynaklı tükenmişlik”, “okulda yetersizlik” ve “okula ilgi kaybı” alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı ilişki bulundu ($p<0,05$). Okul Tükenmişliği Ölçeği toplam puan ortalamaları ile “Anne Baba Tutum Ölçeği” ve ölçeğin Kabul İlgisi, Özerklik ve Denetleme Alt Boyutları arasında istatistiksel anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$).

Bu verilerin ışığında; Anne ve babaların çocuklarına yönelik kabul-ilgi ve özerklik gibi demokratik tutumlar sergilemelerinin okul tükenmişliğini azaltmada büyük role sahip olduğu belirlendi. Anne ve babaların denetleyici tutumu çocuklarına karşı yerine göre sergilemeleri ve öğrencilerin ders başarılarının artması için anne babaların kabul-ilgi ve özerklik tutumlarını daha çok kullanmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne-Baba Tutumu, Okul Tükenmişliği, Öğrenci

2-ABSTRACT

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SECONDARY SCHOOL STUDENTS' LEVEL OF SCHOOL BURNOUT AND PARENT ATTITUDE

This study was conducted to determine the relationship between secondary school students' level of school burnout and parent attitudes. As methodological the research was carried out in 21 basic education institutions in Sultangazi District within the body of Istanbul Provincial Directorate of National Education. It was implemented after the necessary permissions were obtained from the Istanbul Provincial Directorate of National Education. Data were collected from schools between December 1, 2019 and February 1, 2020. The population of the study consisted of 26,849 secondary school students studying at 21 official schools affiliated to Sultangazi District National Education Directorate, and the sample consisted of 1047 secondary school students who volunteer to participate in the study. The data of the study were collected by using "Introductory Information Form", "School Burnout Scale for Secondary School Students" and "Parent Attitude Scale". In this study, the reliability of the school burnout scale was found as Cronbach's Alpha=0,912, and the reliability of the parent attitude scale was found as Cronbach's Alpha=0,844. It is found that the average of the total score of "school burnout" of the students in the sample group is $56,318 \pm 15,201$. It is determined that Students' Parent Attitude Scale "Acceptance-Interest" Sub-Dimension mean score was $28,189 \pm 4,940$, "Autonomy" Sub-Dimension mean score was $22,543 \pm 5,181$, "Supervision" Sub-Dimension mean score was $22,331 \pm 4,386$. A statistically significant correlation is found between the total mean scores of the School Burnout Scale and the sub-dimensions of burnout due to school activities, burnout due to family, inadequacy at school, and loss of interest to school ($p < 0,05$). A statistically significant relationship was found between the total mean scores of the School Burnout Scale and the "Parent Attitude Scale" and Acceptance Interest Sub-Dimension, Autonomy Sub-Dimension and Supervision Sub-Dimension of the scale ($p < 0,05$).

In the light of this data, it is determined that parents' democratic attitudes such as acceptance-interest and autonomy towards their children have a great role in reducing school burnout. It is recommended that parents exhibit a supervisory attitude towards their children accordingly and use more acceptance-interest and autonomy attitudes in order to increase students' academic success.

Keywords: Parent Attitude, School Burnout, Student

3-GİRİŞ VE AMAÇ

Çocuğun eğitim yaşamı ailesiyle başlar ve okulda devam eder (1). Okul, öğrencilerin yaşamını etkileyen önemli bir kurumdur. Bundan dolayı öğrencilerin okul derslerinde başarılı olmaları hem kendileri hem de aileleri için büyük önem taşımaktadır. Öğrenciler, ömürlerinin büyük bir kısmını okulda geçirirler, okulda kazandıkları tecrübeler onlara rahat bir yaşam sürdürmenin zeminini hazırlamasına rağmen okul tükenmişliğiyle ilgili çalışmalara fazla rastlanılamamaktadır (2, 3).

Anne-baba tutumu eğitim döneminde öğrencinin akademik başarısında oldukça etkilidir. Aileler evlatlarının başarılı olması için üzerlerinde baskı kurabilir veya onları destekleyebilir. Anne-babaların kurduğu bu baskı, ailelerin çocuklarından daha fazla başarı bekledikleri için sarf ettiği çabalardan ibarettir. Anne babaların çocuklarının başarısı için yaptıkları baskılar, çocukların daha fazla çalışma yapmayı istemeleri, yüksek not beklentisi veya kendi çocuklarını başkalarının çocuklarıyla kıyaslama gibi davranışlarla kendini gösterebilir. Bu gibi tutum ve davranışlar çerçevesinde, anne-baba baskısı, çocukların ailelerinin başarı beklentilerine ulaşmaları için çocuklarını zorlamaları şeklinde tanımlanabilir (4).

Okul tükenmişliği, okuldaki yöneticiler ile öğretmenlerin ve ailelerin “yüksek” beklentilerinin öğrenciler üstünde etki gösterdiği tükenmişlik sendromu olarak tanımlanmaktadır. Eğitim süresince, dersler nedeniyle meydana gelen stres, sınav yükü ya da kurulan diğer baskılar, duygusal tükenme, derslere ve okula olan ilgi kaybı, derslerden ve okuldan uzaklaşmaya ve başarısızlığa neden olabilir. Okul tükenmişliği derslere devamsızlık, okula yönelik düşük motivasyon, okul bırakma, okulda mutsuz olma gibi bir takım olumsuz sonuçlara yol açmaktadır (5).

Bu çalışma; İstanbul ili Sultangazi ilçesindeki ortaokul öğrencilerin okul tükenmişliği ile anne-baba tutumu arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile gerçekleştirilmiştir.

4-GENEL BİLGİLER

Her birey doğumla birlikte kendisini aile ortamının içinde bulmaktadır (6). Aileden sonra farklı bir sosyal çevreye girdikleri ilk yer okul ortamıdır. Bu itibarla okulda çocuğun akademik hayatına ilişkin vereceği kararlar onun tüm hayatını büyük ölçüde etkileyecektir (7). Bilginin güç olarak algılandığı zamanda bireysel, toplumsal ve evrensel gelişimin yapı taşı eğitim oluşturmaktadır (8).

Okulu; belli bir yerde konumlanan, belli bir süre faaliyette olan, öğrenci ve öğretmeni değişkenlik gösteren, tüm topluma hitap eden, eğitim ve öğretim hayatının planlı ve düzenli bir şekilde sürdürüldüğü bir kuruluş olarak tanımlamak mümkün olup öte yandan da okul, eğitim öğrenim ihtiyacını karşılamaya yarayan ve bu uğurda faaliyette bulunan bir yapı olarak da nitelendirilebilir. Okul, bir yapı olarak okul yönetimi ile beraber değerlendirildiğinde aynı zamanda bürokratik bir kuruluştur. Ancak modern okul örgütlenmesinin öğretmen ile öğrencinin birbirleriyle iletişimi ve etkileşimi üzerine kurulduğunu söylemekte yarar bulunmaktadır (9).

Bireyin birincil ve ilk örgütü olan aileden sonra birçok insanın bir sonraki örgütü ise okuldur (10). Toplumun geneli için büyük önem arz eden okul, herkesin yaşamın bütünlüğü hakkında bir şeyler öğrenebileceği de bir kurumdur. Bu nedenle, öğrencilerin okul hayatlarında ortaya koydukları başarının ne denli önemli olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Bireyler okulun kendilerine kazandırdığı deneyimlerle kalan tüm hayatları boyunca rahat bir yaşam sürebilmenin önemli ölçüde temellerini atarlar. Okulda kazanılan bu deneyimler okul sonrasında da kullanılarak bireylerin hayatını çok farklı açılardan kolaylaştırmaktadır. Öğrencilerin okulda başarı gösterip göstermemeleri, okula karşı geliştirmiş oldukları olumlu tutumla yakından ilişkilidir. Bu durumda değişkenlik gösteren tutumların davranış değişikliğine neden olabileceği ya da değişen davranışların tutumları da değiştirebileceğini söylemek mümkündür. Öğrencinin okula yönelik tutumlarını etkileyen birçok farklı etken olup bunlar; okulun fiziki yapısı, okul yönetiminin tutumu, öğretmenler ve ailelerdir (2).

Türk Dil Kurumu tarafından tanımlandığı üzere okul; her türlü eğitim ve öğretimin yapıldığı yeri, bir okuldaki öğrenci ve görevlilerin oluşturduğu bütünü ifade etmektedir (11). Başka bir tanıma göre ise okul, aile gibi doğal bir kurum olmaktan başka belirli bir amaca ulaşmak maksadıyla oluşturulmuş sosyal bir kurumdur. Şu unutulmamalıdır ki okul, sağlıklı düşünebilen ve topluma faydalı bir gelecek nesil oluşturulabilmesi için aileden sonra en zaruri kurum olmaktadır (12).

Zamanla değişen ve gelişen toplum ve aile yapısı ile beraber, birçok ailede eğitimi verilmeyen ahlaki kurallar ve birtakım değerlerin okullar tarafından öğretilmesi gerekliliği doğmuştur. İyi ve kötünün, doğru ve yanlışın farkına varabilmek gibi ahlaki yargıların oluşumu ve gelişiminde eğitimin çok önemli bir yeri vardır. Eğitim ailede başlayıp çevre ile okulda devam eder. Okullar eğitim ve öğretimin birlikte verildiği kurumlar olup, bu kurumlarda iyi bir öğretim imkanı sağlanabilmesi için eğitimin de etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Okulun temel amaçları arasında eğitim ve öğrenim çağındaki her bireyin uygun ahlaki kararlar alabilmesini ve doğru davranışlar gösterebilmesini sağlayacak değerler ve becerilerle donatılması da yer alır. Öğrencilere saygıyı aşılama kendimizi, çocuklarımızı ve toplumumuzu şiddetten korumuş olmamız anlamına gelir. Bilimden daha geniş olan eğitim bir yaşam biçimidir. Eğitimin hedefi temel değerleri olan ve karakter sahibi bireylerin oluşmasını sağlamaktır (13).

Okullar başlarında yöneticileri olan yönetici ve öğretmenleri vasıtasıyla öğrencileri hayata ve mesleklerine hazırlayan kurumlar olup, okulların temel hedefi eğitim-öğretimi sağlamaktır. Okulların ana varlık nedeni öğrencilerdir. Programlama ve öğrenme süreci de öğrencilerin başarılı olmasını hedef olarak geliştirilir. Okulun haiz olduğu öğrenme kültürü ve iklimi ile velilerin bilgi ve düşünceleri ile verdikleri katkı da verimli bir okul ortamı sağlamak bakımından önemli olan etkenlerdir (14).

Bilhassa Türkiye’de iyi bir eğitim, statü sahibi olma, daha kolay iş bulma ve daha çok para kazanma sebebi olarak kabul edilir. Türkiye’de öğrenciler iki güç sınavla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu sınavlarda başarı sağlanabilmesi için öğrencilerin tek başlarına çalışmasına ilaveten yüksek ücretlere katlanarak özel dersler alması ve özel dershanelere gitmesi gerekir. Türkiye’de, 6 ile 12. sınıf öğrencileri özel ders alıp

kurslara gitmektedirler. Öğrenciler, ortaokul 8. sınıfta yapılan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavı ile puanı yüksek bir liseyi kazanmaya çalışmakta olup, liseye geçmiş olan öğrencilerin bir sonraki sınavı ise üniversiteye giriş sınavıdır (4).

Her ne kadar sınav kaygısı, sadece sınava hazırlık sürecinde veya akademik yılın belirli bazı dönemlerinde kendini gösteren bir problem gibi düşünülse de aslında öğrencilerin hayatlarını olabildiğince uzun süre etkisi altına alan kalıcı bir soruna dönüşebilmektedir. Bilhassa girilmesi gereken sınav sayısının gün geçtikçe fazlaşması, bu sınavlara giriş yaşının azalması ve sınavlarla gelecekte edinilecek meslekler arasında sıkı bağlar kurulmaya başlanması, öğrencilerin sınav kaygısını arttırmaktadır. Akademik başarıya yönelik performans umudu fazla olan öğretmen ve ebeveynler kadar öğrencilerin sosyal çevrelerinde bulunan bireylerin davranışları da sınav kaygılarını arttırmaktadır (15).

4.1. Tükenmişlik

Tükenmişlik, işe dair kronik bir stres sürecinden sonra kendisini gösteren ruhsal ve fiziksel enerji azalmasını ifade etmek amacıyla kullanılan yaygın bir terimdir. Tükenmişlik, bireysel yaşantılara bağlı olan tutumsal ve duygusal bir reaksiyondur. Chemiss'e göre 'tükenmişlik' işin sebep olduğu sorunlara bir tepki olarak işle ilgili tutum ve davranışlarda olumsuz değişiklikler göstermeyi, işverene karşı ilginin azalmasını ve kızgınlığı, olumsuzluğu, başarısızlığı, rasyonalize etme eğilimini, değişikliğe gösterilen karşı koymayı, insanlara karşı sertliğin artışı ve yaratıcılığın azalmasını içeren bir olgudur (16). Kişisel ve çevresel etkenlerin meydana getirdiği bir sonuçtur (17).

“Bireyde psikolojik ve fiziksel yönden enerjinin tükenmesi” olarak tanımlanabilecek olan tükenmişlik, örgütte stres yaratan hem işe ilişkin hem örgütsel faktörlerin uzun dönemli etkisi sonucunda meydana gelmektedir. Burada, bireyin sahip olduğu kaynaklarla stres nedenlerini ortadan kaldıramaması önemli bir neden olarak nitelendirilmektedir. Tükenmişliğe yol açan stres kaynaklarını diğerlerinden farklı kılan temel unsur, bireyin çalışma ortamındaki etkileşimlerin ortaya çıkardığı bir sonuç olmasındandır (18).

Tükenmişlik kavramı psikolojik bir sendrom olarak ilk defa 1974 yılında Freudenberg tarafından ortaya konulmuş olup Freudenberg, tükenmişliği güç, enerji ve diğer bireysel kaynakların aşırı tüketimi ile meydana gelen başarısız olma, yıpranma veya bitkin düşme hali olarak nitelendirmektedir (5).

Tükenmişlik; duygusal tükenmişlik, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissiyatı olarak üç temel boyuttan oluşmaktadır. Tükenmişlik geçiren bireylerde fiziksel, davranışsal ve psikolojik nitelikte birtakım davranış biçimleri doğar. **Fiziksel bulgular**; yorgunluk ve bitkinlik hali, sık olarak baş ağrısı, uyku problemi, uyuşukluk, zayıflama, solunum güçlüğü vb., **davranışsal bulgular**; hızlı öfkelenme, işe gitmek istememe, bir çok olaya şüpheci yaklaşma, alınganlık, öz saygı ve öz güven eksikliği, evlilik ve aile problemleri, izolasyon, insanlardan uzaklaşma, çaresizlik hissi, unutkanlık, rol çatışması, bir şeyleri devamlı erteleme, başarısızlık hissi, kuruma yönelik ilgi azalması, **psikolojik belirtiler** ise aile problemleri, uyku düzensizliği, depresyon ve psikolojik rahatsızlıklar olarak sayılabilmektedir (19).

Modern çağın hastalığı olarak tanımlanan tükenmişlik, 1970'lerin ortalarında mühim bir kavram olarak belirmiştir. Tükenmişlik, birçok araştırmacı tarafından ne olduğu ve ne sebeple meydana çıktığı gibi soruların cevabını bulmak üzere araştırma konusu yapılırken, uygulayıcılar da tükenmişliği engellemenin ya da onunla baş etmenin çaresini keşfetmeyi hedeflemişlerdir. Stres karşısında duygusal bir reaksiyon olan ve önemli bir problem olarak görülen tükenmişliğin doğmasında bireysel ve çevresel birçok durumun tesiri bulunmaktadır. Bu itibarla, bireyin kişiliği, değerleri, amaçları, yaşı, cinsiyeti, eğitim seviyesi ve ailevi durumu gibi ona dair birtakım özellikler, çevresel etmenler ve iş etmenleri ile etkileşime girerek, bunların tükenmişlik düzeyi üzerindeki etkilerini ya daha çok arttırmakta ya da azaltmaktadır (17).

Okul, türlü beklentileri ve iş yükü ile bir örgüt ya da organizasyon olmakla birlikte öğrenciler bakımından bir işyeri olarak da nitelendirilebilir. Güzel bir eğitime sahip olabilme şansının Türkiye gibi ciddi bir rekabet silsilesinden geçtiği bir ülkede, eğitimin her safhasının öğrenciler bakımından ne kadar güç ve talepkar olabileceği aşıkardır. Eğitimin her safhasında öğrenciler bir üst eğitim seviyesinde daha kaliteli eğitim alabilmenin bir koşulu olarak not ortalaması ve sınav baskısı hakikati ile karşı

karşıya kalmaktadırlar. Eğitim sistemindeki bitmek bilmeyen bu rekabet havası, not ortalaması ve sınav baskısını yalnızca öğrencilere yaşatmakla kalmayıp ayrıca öğrencilerin ebeveynleri de bu baskıdan kendilerine düşen payları almaktadır. Bu durumun meydana getirdiği bir netice olarak, sadece ilköğretim öğrencilerine hizmet sunan dershanelerin sayısı da günden güne çoğalmaktadır. Ekonomik yönden daha güçlü olan birçok anne baba ilköğretim öğrencisi çocuklarını yalnız dershaneye yollamakla yetinmeyip ilköğretim birinci basamaktan başlayarak çocuklarına özel dersler de aldırılmaktadır. Bu sebeplerden dolayı öğrenciler oldukça erken yaşlardan itibaren devamlı daha çok ders çalışmak ve daha çok test çözmek zorunda kalmaktadırlar (5).

4.2. Okul Tükenmişliği

Tükenmişlik kavramı ilk ortaya çıktığında daha çok iş yaşamı ile alakalı bir problem olarak değerlendirilse de sonraki zamanlarda öğrenciler için de kullanılmıştır. Çalışanların örgütsel ve mesleki tükenmişliğine benzer olarak günümüzde yüksek beklentilerle karşı karşıya kalan öğrencilerin de tükenmişlik yaşayabilecekleri akıl edilmiş, böylelikle okul tükenmişliği fikri literatürde yerini almıştır. Yakın dönemde çalışanlardakine benzer olarak negatif sonuçlara sebep olan öğrenci tükenmişliğinin sebepleri üzerine odaklanılmaya başlanılmıştır. Tükenmişliğin tanımı göz önüne alındığında bireyden talep edilen, giderilmesi zor isteklerden bahsedildiği görülür. Öğrencilerin de tamamlamak zorunda oldukları en mühim sorumluluklardan birisi ödevdir. Bu bakımdan okul tükenmişliğini tetkik ederken ev ödevine de bakılması gerekmektedir. Öğretmenlerin öğrencilere ödev verirken onların yeterliliklerini göz önüne almaksızın kendi beklentilerine bakarak ödev vermeleri öğrencilerde bıkkınlık ve isteksizlik yaratmakta, bunun da okul tükenmişliği oluşumunda etkili olduğu görülmektedir (20).

Okul hayatı uzun ve zorlu bir süreçtir. Bu süreç içerisinde olumlu sonuçların beraberinde olumsuz sonuçlar da meydana gelebilmektedir. Eğitimin ilk zamanlarından beri öğrencilerin sınavlara hazırlanmaya başlamaları öğrencilerin yanı sıra veliler ve öğretmenler üzerinde de baskı yaratmaktadır. Öğrencilerin oldukça erken yaştan beri dershanelere gitmeye başlaması, yalnızca akademik anlamdaki

başarılarının dikkate alınması zaman zaman onların bezmesine neden olmaktadır. Kendisinden beklenen bu vazife ve mesuliyetler bazen öğrencilerin okul hayatından uzaklaşmasına ya da okuldan soğumalarına diğer bir deyişle öğrencilerin okul tükenmişliği yaşamalarına sebep olabilmektedir (21).

Okul da iş gibi öğrencilerden birtakım taleplerde bulunmakta ve zaman zaman bunların karşılanması için öğrenciler baskı altında kalmaktadırlar. Bu durum çalışma yaşamında konu edilen tükenmişlik ile okul tükenmişliği terimleri arasındaki benzerliği ortaya koymaktadır. Okul tükenmişliği okulun öğrenciden beklentilerinden veya bireyin çevresinden beklentilerinden ortaya çıkan psikolojik bir tepkidir (22).

Okul tükenmişliği, öğrencinin okula yönelik sergilediği alaycı ve vurdumduymaz davranışlar ile hissettiği yetersizlik olup, depresyon ve stres gibi duygusal davranışsal problemlerin bir sonucu olan okul tükenmişliğini tetikleyen değişkenlerin tespit edilmesi gereklidir (23).

4.3. Anne-Baba Tutumu

Hogg ve Vaughan'a göre tutum, direkt olarak gözlemlenemeyen fakat hareketleri önceleyen, seçim ve kararlara yön veren bir yapıdır. İnsan düşünce ve davranışlarını yönlendiren tutumlar ebeveynlerin çocuklarına yönelik düşünce ve davranışlarını önemli ölçüde etkiler. Anne-babaların çocuk büyütmek için gösterdikleri tutumların olumlu olması onların çocuklarıyla olumlu ilişkilere sahip olmalarını sağlayacak ve böylece çocukların psikolojik özellikleri olumlu olarak etkilenecektir. Anne-babanın, çocuklarına gösterdikleri tutumların sağlıklı olması evlatlarının kendisine ve çevresindekilere saygılı, barışık, huzurlu ve mutlu, birbirlerine karşı da sevgi ve saygılı olmalarıyla yakından ilişkilidir (24).

Ebeveyn tutum ve davranışları, bireyin doğumundan başlayarak hayata bakışını ciddi manada etkilemektedir. Birey, ilk olarak anne-babasının bakış açısından hayatı öğrenir daha sonra ise başkalarıyla etkileşime geçer. Çocukların uyum ve davranışa ilişkin problemleri, sosyal hayatı, iletişim türü, akademik başarısı vb. durumlar üzerinde çocuk büyütmeye tutumları oldukça etkilidir. Anne-babaların çocuk yetiştirme tutumları, her ne kadar farklı başlıklar kapsamında ele alınsa bile genel olarak demokratik tutum, aşırı koruyucu tutum, ilgisiz ve kayıtsız tutum, aşırı hoşgörölü/izin verici tutum,

tutarsız tutum, otoriter tutum olarak değerlendirilebilir. Demokratik tutumun kabul edildiği aile ortamında çocuklar karşılık beklemeden sevilir, kurallara herkes uyar, anne-baba ve çocuk hakları ile sorumlulukları dengeli olup, çocukların ne düşündüğü dikkate alınır. Aşırı koruyucu tutumun kabullenildiği aile ortamında, çocuğun çok sevilip fazlaca korunmasıyla beraber çocuğun kendisinin yapacağı işler çevresindeki büyükler tarafından yapıldığı için çocuk bir sorumluluk alamaz. İlgisiz ve kayıtsız tutumun kabul edildiği aile ortamında, çocuk yokmuş gibi kabul edilir, ilgi ve sevgi göremez. Aşırı hoşgörölü tutumun kabul edildiği aile ortamında, çocuğa sonu gelmeyen hak verilir, aşırı ilgi gösterisi ve aile içi iletişim sorunu mevcuttur. Tutarsız tutumun kabul edildiği aile ortamında, anne-babanın davranışları dengeli ve istikrarlı değildir bu yüzden çocuk doğru ile yanlış ayırt edemez. Otoriter tutumun kabul edildiği aile ortamında, çok fazla denetim bulunmakla birlikte onaylama ve alaka düşüktür. Otorite, sebep göstermeden kuralları koyar ve çocuk bu kurallara göre yaşamak zorundadır aksi halde cezalandırılır (25).

Okul çağındaki çocuklar hayatının büyük bir kısmını okulda geçirir. Anne-babalar evlatlarının okul saatleri içerisinde ve okul dışında neler yaptığını nasıl vakit geçirdiklerini düşünür ve merak ederler. Bununla birlikte anne ve babaların çoğunda çocuklarının çalışmalarına nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda gerekli bilgi yoktur. Ebeveynlerin bu endişelerini gidermenin yolu ise onların çocuklarıyla iletişim kurmalarını ve onlarla vakit geçirmelerini sağlamaktır. Eğitimcilerin çoğu çocukların öğrenip gelişmesinde çocukluktan yetişkinliğe kadar ailenin oldukça etkili olduğu düşüncesindedir. Tüm okul yaşamında anne baba ilgisi çok önemlidir.

Epstein, anne- baba, okul ve yakın çevre ilişkisini psikolojik, eğitimsel ve sosyolojik yönden birleştirmiş ve anne baba ilgisini altı kategoride ele almıştır: Bunlar;

1. Okul ile iletişim: Okul programları ile çocukların gösterdiği ilerleme bakımından ailelerle olan iletişimdir.
2. Gönüllülük: Okulda yapılan etkinliklere aile üyelerinin dahil olmasıdır. Aile bireylerinin çocuklarını yapılan aktivitelerde desteklemek amacıyla okulda onları izlemelerini ifade eder.

3. Ailelerin evdeki öğrenme aktivitelerine ilgisi: Çocuklara sınıf etkinlikleri ile paralel şekilde ödev gibi öğrenme aktiviteleri bakımından verilen desteği içerir.

4. Karar alma: Velilerin çocuğun okul hayatına, okul yönetimine, okul komitelerine ve organizasyonlarına katılmasını içerir. Aile ve okul arasındaki ortaklık ve dayanışmayı açıklamaktadır.

5. Toplum ile iş birliği: Aile, öğrenci, okul, toplum ve işyerleri ile öğrencilerin okul hayatında ve ileriki hayattaki başarıları için bağlantıları içerir.

6. Ebeveynlik: Ailelerin çocuklarına olan vazifelerini yerine getirmesidir. Çocuğa beslenme, barınma, giyinme, güvenlik, sağlık gibi temel gereksinimleri sunmak dışında çocuğa başarılı bir okul hayatı geçirebilmesinde yardımcı olabilecek davranışları öğretecek bir aile ortamı sağlamayı da amaçlar.

Görüldüğü üzere anne baba ilgisine göre birden fazla sınıflandırma vardır (26).

Çocuk yetiştirme tutumu, genel olarak çocuğa yönelik davranışlar ile beklentilerin oluşturduğu bütünü ifade eder (27).

Aile tarafından sunulan öğrenme tutumları ve sağlanan sosyal örnekler çocuğun olumlu davranışlar gösterebilmesinde önemlidir. Anne babalar çocuklarına onların yetenekleri doğrultusunda kendi davranışlarını idare etme imkanı sağlar ve kılavuzluk ederlerse çocuklar sağlıklı bir özerklik hissine sahip olabileceklerdir. Anne babalar çocuklara dominant bir tutum gösterir ya da onları itaat etmek durumunda bırakırlarsa çocuklar özgüvenini yitirecek, kendilerinden şüphe edecek, bir başlarına karar veremeyecek, kendi tutumlarını idare edemeyecek, utangaç ve asosyal bir kişiliğe sahip olacaklardır.

Çocuk anne ile babaya derin bir sevgi ve saygı ile bağlı olduğundan onları kendisine rol model olarak görmekle beraber kendini onlarla birlikte güvende hisseder.

Eğer anne ve baba, gerçeğe, akla uygun olmayan isteğe bağlı yöntemler yerine psikolojik çözümlere müracaat ederlerse, çocuk anne babasını kendisine daha çok örnek alacaktır. Çocuklarla ebeveynlerin ilişkisi, nasıl bakıldıkları, geliştirdikleri

güven ve özerklik hisleri, onların duygusal bakımdan sağlıklı bireyler olmaları bakımından hayati değerlerdir (28).

Aile içerisinde iletişimi iyi olan çocukların okula alışması ve topluma uyum göstermeleri de daha kolaydır. Fakat iletişim kurma yolları ve planları kişiden kişiye, aileden aileye ve kültürden kültüre göre değişir. Aile içerisinde iyi bir iletişim yeteneğinin gelişmesinde, anne-babalar çocuklar için olumlu veya yanlış örnek olurlar. Çocukların kaliteli iletişim becerileri geliştirebilmesinde, anne-babaların doğru birer örnek olmaları gereklidir. Anne-babalar, iletişimin ana öğelerini bilip bunları kaliteli şekilde kullanırlarsa ve de çocuklarıyla etkili zaman geçirirlerse iyi birer örnek olabilirler. Bu sayede, ev ortamında aile içerisinde faydalı iletişim becerileri edinen çocuklar, etkili bir dil kullanarak, duygu ve düşüncelerini açıkça anlatabilirler ve sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilirler (29). Ebeveynlerin çocukları nasıl yetiştirdiğini incelemek önemlidir. Aile, çocuğun ileriki yaşama adapte olmasını sağlayan, davranış biçimlerinin ve ahlaki kurallarının öğretildiği ve gösterildiği toplumun yapı taşıdır. Aile çocukların bilgi ve yetenekleri kazanması ve bireyin doğduğu andan itibaren hayatını geliştirmesindeki etkisi bakımından en önemli yapıdır. Ailenin çocuğun eğitimine yönelik gösterdiği davranışlar eğitimin çocuğun gelecek hayatını da şekillendirir. Bilhassa ailenin yapı taşı olan anne babaların çocuklarını yetiştirirken gösterdikleri tutum, çocuğun bütün yaşam alanına etki gösteren ve onun ileriki davranış ve tutumlarında önemli bir etkiye sahip olan, çocuğun toplumsal ve ahlaki değerleriyle özdeş, arkadaş çevresini ve sosyal ilişkilerini etkileyerek onun hayatında önemli bir etkiye sahip olur ve anne baba tutumu çocukların okul başarısında etkilidir (30).

5- MATERYAL VE METOD

5.1. Araştırmanın Şekli

Bu çalışma, temel eğitim kurumlarında okuyan ortaokul öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyi ile anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla metodolojik olarak planlandı.

5.2. Araştırma Kapsamında Yanıtlanması Beklenen Sorular

Bu tez çalışması ile İstanbul'un Sultangazi ilçesinde bulunan devlet okullarında öğrenim gören öğrencilere ilişkin aşağıdaki soruların yanıtlanması beklendi.

1. İstanbul ili Sultangazi ilçesindeki ortaokul öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyi nedir?
2. İstanbul ili Sultangazi ilçesindeki ortaokul öğrencilerinin tükenmişlik düzeyi ile anne-baba tutumu arasında ilişki var mıdır?
3. İstanbul ili Sultangazi ilçesindeki ortaokul öğrencilerinin anne-baba tutumları nedir?

5.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde yer alan Sultangazi ilçesi'nde bulunan 21 temel eğitim kurumunda gerçekleştirildi. İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındıktan sonra uygulandı. Okullardan veriler 1 Aralık 2019-1 Mart 2020 tarihleri arasında toplandı. Araştırma veri toplama zaman dağılımı Tablo 5.3.1.'de verildi.

Tablo 5.3.1. Araştırma Zaman Dağılımı

Literatür tarama	Eylül 2019-Haziran 2020
Araştırma önerisi sunumu	Ekim 2019
Anket formu hazırlanması	Eylül 2019
İzinlerin alınması	Eylül 2019
Veri toplama	Aralık 2019-Mart 2020
Verilerin analizi	Mayıs 2020
Tez yazım	Temmuz 2020- Aralık 2020

5.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; Sultangazi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 21 Resmi Okulda okuyan 26.849 ortaokul öğrencisi, **örneklemini** ise araştırmaya katılmaya gönüllü 1047 ortaokul öğrencisi oluşturdu. Örneklem büyüklüğü Salant ve Dillman'nın (1994) belirlediği formül ile hesaplanmıştır. Örneklem formülü kullanılarak homojen bir yapıda olmayan bu evren için % 95 güven aralığında, $\pm \% 5$ örnekleme hatası ile gerekli örneklem büyüklüğü $n = 26849 (1,96)^2 (0,5) (0,5) / (0,5)^2 (26849-1) + (1,96)^2 (0,5) (0,5) = 379$ olarak hesaplanmıştır (31). Okullar için ortaokul öğrenci sayılarına göre 1670 adet anket basılıp okullara ulaştırılmasına rağmen, yaklaşık 1047 adet anketin geri dönüşü oldu. Örneklem büyüklüğü hesaplanarak belirlenen oranlardan daha fazlasına ulaşıldı.

5.5. Veri Toplama Tekniği

Okul yöneticileri ile kurum içinde karşılıklı görüşme yapılarak uygulama öncesi anket formları hakkında bilgi verildi. Okul yöneticilerinin onayından sonra sınıf içerisinde öğrenciler için hazırlanan bilgilendirilmiş onay formu ile anket formu dağıtıldı. Öğrencilere anket formu hakkında gerekli açıklamalar yapılarak veriler toplandı.

5.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri “Tanıtıcı Bilgi Formu”, “İlköğretim II. Kademe Öğrencileri İçin Okul Tükenmişliği Ölçeği” ve “Anne-Baba Tutumu Ölçeği” kullanılarak toplandı.

Tanıtıcı Bilgiler; Toplam 11 sorudan oluşan tanıtıcı bilgiler bölümünde öğrencilerin sınıf, cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, ekonomik durumları, anne ve babanın yaş, eğitim düzeyi ve mesleklerine ilişkin sorulara yer verildi.

İlköğretim II. Kademe Öğrencileri için Okul Tükenmişliği Ölçeği: Ayşe AYPAY tarafından 2011 yılında geliştirilmiş olup, 26 sorudan oluşmakta ve dört faktörlü bir yapı göstermektedir. İlk faktör, okulla ilişkili ders çalışma, ödev yapma ve sınava girme gibi etkinliklerden kaynaklanan öğrencilerdeki yorgunluk, bunalmışlık ve sıkılmışlık hisleri ile bu etkinliklere yönelik anlamsızlık hissini vurgulayan maddeler

içermektedir ve “Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik” olarak adlandırılmıştır.

İkinci faktör, okulla ilişkili konulardaki aile tutumlarından kaynaklanan öğrencilerdeki yorgunluk, gerginlik, bunalmışlık ve psikolojik çökkünlük hislerini vurgulayan maddeler içermektedir ve “Aileden Kaynaklı Tükenmişlik” olarak adlandırılmıştır. Üçüncü faktör, öğrencilerin okulda ve okulla ilgili etkinliklerde (ödev yapma ve ders çalışma) yaşadıkları yetersizlik hissini vurgulayan maddeleri içermektedir ve “Okulda Yetersizlik” olarak adlandırılmıştır.

Dördüncü faktörde, öğrencilerin okula karşı yaşadıkları sevgisizliği ve ilgi azalmasını vurgulayan maddeleri içermektedir ve “Okula İlgi Kaybı” olarak adlandırılmıştır. Öğrencilerin sorulara “Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum” olarak yanıt vermeleri istenmektedir. Form’daki maddeler Tamamen Katılıyorum (4), Katılıyorum (3), Katılmıyorum (2), Hiç Katılmıyorum (1) olmak üzere 1-4 arasında puanlanmaktadır.

İlköğretim II. Kademe Öğrencileri için Okul Tükenmişliği Ölçeğinin yapı geçerliği için yapılan AFA’da Varimax Döndürme tekniği kullanılmıştır. Faktör analizinde öncelikle verilerin faktör analizi için uygunluğu ve yeterliği test edilmiştir. İlköğretim Öğrencilerinde Okul Tükenmişliği Ölçeği’ne ait KMO değeri 0.93; Bartlett’s Testi sonucu ($\chi^2(946)=3831,155$, $p<.01$), anlamlı bulunmuştur (5).

Anne-Baba Tutumu Ölçeği: Lamborn ve arkadaşları tarafından 1991 yılında geliştirilmiş ve Ayşen YILMAZ tarafından 2000 yılında Türkçeye uyarlanmıştır. Öğrencilerin ilk 18 soruya hiç benzemiyorsa (1), benzemiyorsa (2), biraz benziyorsa (3), tamamen benziyorsa (4) olarak yanıt vermeleri istenmekte ve 1-4 arasında puanlanmaktadır. 19 ve 20. sorulara evet (1), hayır (2); 21. 22. ve 23. sorulara hiç çaba göstermez 1 puan, çok az çaba gösterir 2 puan, çok çaba gösterir 3 puan; 24., 25. ve 26. sorular bilgileri yoktur 1, çok az bilgileri vardır 2, çok bilgileri vardır 3 puan olarak değerlendirilmiştir. Alfa Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları sırasıyla; kabul-ilgi alt ölçeği için .74 ve .60, denetleme alt ölçeği için .93 ve .75; psikolojik özerklik alt ölçeği için .79 ve .67 olarak bulunmuştur.

Lise öğrencileri için güvenirlik katsayıları ve iç tutarlık katsayıları sırasıyla; kabul/ilgi alt ölçeği .82 ve .70, denetleme alt ölçeği için .88 ve .69, psikolojik özerklik alt ölçeği için .76 ve .66 olarak bulunmuştur (27).

5.7. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın verileri “Tanıtıcı Bilgiler Formu”, “İlköğretim II. Kademe Öğrencileri İçin Okul Tükenmişliği Ölçeği” ve “Anne-Baba Tutumu Ölçeği” kullanılarak toplandı. Bu çalışmada okul tükenmişliği ölçeğinin güvenirliği Cronbach’s Alpha=0,912 olarak, anne baba tutumu ölçeğinin güvenirliği Cronbach’s Alpha=0,844 olarak yüksek bulundu.

Güvenilirliğe ilişkin bulunan alpha değerlerine göre “İlköğretim II. Kademe Öğrencileri İçin Okul Tükenmişliği Ölçeği” ve “Anne-Baba Tutumu Ölçeği” nin geçerli güvenilir bir araç olduğu anlaşıldı.

5.8. Velilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Araştırma değişkenleri için normal dağılım testi uygulandı.

Tablo 5.8.1. Normal Dağılım, Basıklık, Çarpıklık Testi (N:1047)

Okul Tükenmişliği					Anne Baba Tutumu		
	Okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik	Aileden kaynaklı tükenmişlik	Okulda yetersizlik	Okula ilgi kaybı	Okul tükenmişliği toplam	Kabul ilgi	Özerklik Denetleme
Kurtosis	-,390	-,923	-,709	-,242	-,466	1,375	-,483 ,224
Skewness	,356	,092	,149	,529	,131	-1,079	-,116 ,486

İlgili literatürde, değişkenlerin basıklık çarpıklık değerlerine ilişkin sonuçların +1.5 ile 1.5 (32), +2.0 ile -2.0 (33) arasında olması normal dağılım olarak kabul edilmektedir.

Büyük sayılar kanunu ve merkezi limit teoremine göre örneklem olarak (N=1047) yeterli seviyede olmasından dolayı dağılımın normal olduğu varsayılarak analizlere devam edildi (34,35,36).

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek Yönlü (One way) Anova testi kullanıldı. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanıldı. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon ve regresyon analizi uygulandı.

5.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Sultangazi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü sınırları içindeki temel eğitim kurumları arasında yer alan ortaokulların çalışmaya katılmaya gönüllü 5., 6., 7. ve 8.sınıfta okuyan öğrencileri ile sınırlı olup, veriler kişisel bilgiye dayalıdır.

5.10. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için; İstanbul Medipol Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı ile İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler (EK4) alındı. Veri toplamaya başlamadan önce araştırmaya katılanlara araştırma hakkında bilgi verilerek “Gönüllü Oluru” ve “Gönüllülük” ilkesine, araştırmaya katılıp katılmama konusunda özgür oldukları belirtilerek “Özerkliğe Saygı” ilkesine, araştırmaya katılan hastaların bilgilerinin gizli tutulacağı belirtilerek “Gizlilik ve Gizliliğin Korunması” ilkesine bağlı kalarak araştırmaya katılanların kimlik bilgileri kullanılmadan araştırma yürütüldü.

5.11. Çalışmada Kullanılan Mevcut Olanaklar

Araştırmacının ikamet ettiği Sultangazi ilçesinde bulunan ve Sultangazi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 21 resmi orta okulun yöneticileri tarafından araştırmanın öğrencilere uygulanması ve verilerin toplanması basamağında olanak sağlandı. Fakat araştırma için herhangi kurum veya kuruluştan maddi yönden destek alınmamış olup, bütün maddi giderler araştırmacı tarafından karşılandı.

6-BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğrencilerden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verildi. Ortaokul öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyi ile anne baba tutumu arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirdiğimiz bu çalışmadan elde edilen bulgular üç bölümde incelendi.

1. Tanıtıcı Bilgiler Bölümü
2. Ölçeklere İlişkin Puan Ortalamaları Bölümü
3. Okul Tükenmişliği Ölçeği ve Anne Baba Tutumu Ölçeği Arasındaki Korelasyon Analizi Bölümü
4. Okul Tükenmişliği Ölçek Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Karşılaştırılması Bölümü
5. Anne Baba Tutumu Ölçek Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Karşılaştırılması Bölümü

6.1. Tanıtıcı Bilgiler Bölümü

Bu bölümde öğrencilerin sınıf, cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, ekonomik durumları, anne ve baba; yaş, eğitim düzeyi ve mesleklerine ilişkin tanıtıcı özelliklerine yer verildi.

Tablo 6.1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı (N:1047)

Tanıtıcı Özellikler	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Sınıf	5	114	10,9
	6	180	17,2
	7	305	29,1
	8	448	42,8
Cinsiyet	Erkek	555	53,0
	Kız	492	47,0
Yaş	10 ve Altı	74	7,1
	11	169	16,1
	12	339	32,4
	13 ve Üzeri	465	44,4
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	74	7,1
	1	223	21,3
	2-3	484	46,2
	4-5	196	18,7
	5 ve Üzeri	70	6,7
Ekonomik Durum	İyi	378	36,1
	Orta	602	57,5
	Kötü	67	6,4
Anne Yaşı	35 ve Altı	368	35,1
	36-44	575	54,9
	45 ve Üzeri	104	9,9
Baba Yaşı	35 ve Altı	104	9,9
	36-44	676	64,6
	45 ve Üzeri	267	25,5
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	163	15,6
	Okuryazar	83	7,9
	İlkokul Mezunu	394	37,6
	Ortaokul Mezunu	282	26,9
	Lise Mezunu	100	9,6
	Yüksekokul Mezunu	25	2,4
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	45	4,3
	Okuryazar	88	8,4
	İlkokul Mezunu	315	30,1
	Ortaokul Mezunu	376	35,9
	Lise Mezunu	169	16,1
	Yüksekokul Mezunu	54	5,2
Baba Mesleği	Özel Sektör	266	25,4
	Devlet Memuru	49	4,7
	Serbest Meslek	357	34,1
	Diğer (ev hanımı,...)	375	35,8
Anne Mesleği	Özel Sektör	66	6,3
	Devlet Memuru	18	1,7
	Serbest Meslek	170	16,2
	Diğer (ev hanımı,...)	793	75,7

Araştırmaya katılan öğrencilerin %10,9'unun 5. sınıf, %17,2'sinin 6. sınıf, %29,1'inin 7.sınıf, %42,8'inin ise 8. sınıf öğrencisi olduğu belirlendi.

Öğrencilerin %53'ünün erkek, %47'sinin kız; %7,1'inin 10 ve altı, %16,1'inin 11, %32,4'ünün 12, %44,4'ünün 13 ve üzeri yaşında olduğu; %7,1'inin tek çocuk, %21,3'ünün 1, %46,2'sinin 2-3, %18,7'sinin 4-5, %6,7'sinin 5 ve üzeri kardeşe sahip olduğu; %36,1'inin ekonomik durumunun iyi, %57,5'inin orta, %6,4'ünün ise kötü olduğu saptandı.

Örneklem grubunda yer alan öğrencilerin %35,1'inin annesinin 35 ve altı, %54,9'unun 36-44, %9,9'unun ise 45 ve üzeri yaş aralığında olduğu; %9,9'unun babasının 35 ve altı, %64,6'sının 36-44, %25,5'inin 45 ve üzeri yaş aralığında olduğu tespit edildi.

Öğrencilerin %15,6'sının annesinin okuryazar olmadığı, %7,9'unun okuryazar, %37,6'sının ilkokul mezunu, %26,9'unun ortaokul mezunu, %9,6'sının lise mezunu, %2,4'ünün yüksekokul mezunu olduğu; %4,3'ünün babasının okuryazar olmadığı, %8,4'ünün okuryazar, %30,1'inin ilkokul mezunu, %35,9'unun ortaokul mezunu, %16,1'inin lise mezunu, %5,2'sinin ise yüksekokul mezunu olduğu bulgulandı.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %25,4'ünün babasının özel sektörde çalıştığı, %4,7'sinin babasının devlet memuru, %34,1'inin serbest meslek, %35,8'inin diğer çalışan grubunda yer aldığı; %6,3'ünün annesinin özel sektörde çalıştığı, %1,7'sinin devlet memuru, %16,2'sinin serbest meslek, %75,7'sinin diğer çalışan grubunda bulunduğu belirlendi (Tablo 6.1).

6.2. Ölçeklere İlişkin Puan Ortalamaları Bölümü

Bu bölümde “Okul Tükenmişliği Ölçeği” ile “Anne Baba Tutumu Ölçeği” puan ortalamalarına yer verildi.

Tablo 6.2. Okul Tükenmişliği/Alt Boyutlar Puan Ortalamaları (N:1047)

Okul Tükenmişliği/Alt Boyutlar	Ort $\pm$ Ss	Min.	Max.
Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik	25,397 $\pm$ 8,173	12,000	48,000
Aileden Kaynaklı Tükenmişlik	11,777 $\pm$ 4,078	5,000	20,000
Okulda Yetersizlik	9,228 $\pm$ 3,129	4,000	16,000
Okula İlgi Kaybı	9,916 $\pm$ 3,544	5,000	20,000
Okul Tükenmişliği Toplam	56,318 $\pm$ 15,201	26,000	104,000

Örneklem grubundaki öğrencilerin “Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik” alt boyut puan ortalamasının 25,397 $\pm$ 8,173 (Min=12; Maks=48), “Aileden Kaynaklı Tükenmişlik” alt boyut ortalamasının 11,777 $\pm$ 4,078 (Min=5; Maks=20), “Okulda Yetersizlik” alt boyut ortalamasının 9,228 $\pm$ 3,129 (Min=4; Maks=16), “Okula İlgi Kaybı” alt boyut ortalamasının 9,916 $\pm$ 3,544 (Min=5; Maks=20), “Okul Tükenmişliği Ölçeği” toplam puan ortalamasının 56,318 $\pm$ 15,201 (Min=26; Maks=104) olduğu saptandı (Tablo 6.2).

Tablo 6.3. Anne Baba Tutumu Puan Ortalamaları (N:1047)

Anne Baba Tutumu/Alt Boyutlar	Ort $\pm$ Ss	Min.	Max.
Kabul İlgi	28,189 $\pm$ 4,940	9,000	36,000
Özerklik	22,543 $\pm$ 5,181	9,000	36,000
Denetleme	22,331 $\pm$ 4,386	10,000	32,000

Öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği “Kabul İlgi” Alt boyut puan ortalamasının 28,189 $\pm$ 4,940 (Min=9; Maks=36), “Özerklik” alt boyut puan ortalamasının 22,543 $\pm$ 5,181 (Min=9; Maks=36), “Denetleme” alt boyut puan ortalamasının 22,331 $\pm$ 4,386 (Min=10; Maks=32) olduğu tespit edildi (Tablo 6.3).

6.4. Okul Tükenmişliği Ölçeği ve Anne Baba Tutumu Ölçeği Arasındaki Korelasyon Analizi Bölümü

Bu bölümde Okul Tükenmişliği Ölçeği ve Anne Baba Tutumu Ölçeğine ilişkin Korelasyon Analizine yer verildi (Tablo 6.4).

Tablo 6.4. Okul Tükenmişliği ve Anne Baba Tutumu Arasında Korelasyon Analizi (N:1047)

Alt Boyutlar		Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik	Aileden Kaynaklı Tükenmişlik	Okulda Yetersizlik	Okula İlgi Kaybı	Okul Tükenmişliği Toplam	Kabul İlgi	Özerklik	Denetleme
Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik	r	1,000							
	p	0,000							
Aileden Kaynaklı Tükenmişlik	r	0,485**	1,000						
	p	0,000	0,000						
Okulda Yetersizlik	r	0,487**	0,504**	1,000					
	p	0,000	0,000	0,000					
Okula İlgi Kaybı	r	0,675**	0,298**	0,336**	1,000				
	p	0,000	0,000	0,000	0,000				
Okul Tükenmişliği Toplam	r	0,925**	0,702**	0,681**	0,745**	1,000			
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000			
Kabul İlgi	r	-0,320**	-0,214**	-0,250**	-0,271**	-0,344**	1,000		
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		
Özerklik	r	-0,143**	-0,387**	-0,229**	-0,081**	-0,247**	0,001	1,000	
	p	0,000	0,000	0,000	0,009	0,000	0,969	0,000	
Denetleme	r	-0,090**	-0,060	-0,077*	-0,105**	-0,105**	0,154**	-0,032	1,000
	p	0,004	0,051	0,013	0,001	0,001	0,000	0,301	0,000

*<0,05; **<0,01

Araştırma grubunda bulunan öğrencilerin Okul Tükenmişlik Ölçeği ile Anne Baba Tutumu Ölçeği arasında korelasyon analizleri incelendiğinde;

- Aileden kaynaklı tükenmişlik ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik arasında ($r=0,485$, $p=0,000<0,05$),
- Okulda yetersizlik ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik ($r=0,487$, $p=0,000<0,05$) ve aileden kaynaklı tükenmişlik arasında ($r=0,504$, $p=0,000<0,05$) pozitif,
- Okula ilgi kaybı ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik ($r=0,675$, $p=0,000<0,05$), aileden kaynaklı tükenmişlik ($r=0,298$, $p=0,000<0,05$) ve okulda yetersizlik arasında ($r=0,336$, $p=0,000<0,05$) pozitif,

- Okul tükenmişliği toplam puan ortalamaları ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik ($r=0,925$, $p=0,000<0,05$), aileden kaynaklı tükenmişlik ($r=0,702$, $p=0,000<0,05$), okulda yetersizlik ($r=0,681$, $p=0,000<0,05$) ve okula ilgi kaybı arasında ($r=0,745$, $p=0,000<0,05$) pozitif,
- Kabul ilgi alt boyut puan ortalamaları ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik ($r=-0,32$, $p=0,000<0,05$), aileden kaynaklı tükenmişlik ($r=-0,214$, $p=0,000<0,05$), okulda yetersizlik ($r=-0,25$, $p=0,000<0,05$), okula ilgi kaybı ($r=-0,271$, $p=0,000<0,05$) ve okul tükenmişliği toplam arasında ($r=-0,344$, $p=0,000<0,05$) negatif,
- Özerklik ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik ($r=-0,143$, $p=0,000<0,05$) ve aileden kaynaklı tükenmişlik arasında ($r=-0,387$, $p=0,000<0,05$) negatif, okulda yetersizlik ($r=-0,229$, $p=0,000<0,05$), okula ilgi kaybı ($r=-0,081$, $p=0,009<0,05$) ve okul tükenmişliği toplam puan ortalamaları arasında ($r=-0,247$, $p=0,000<0,05$) negatif,
- Denetleme ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik ($r=-0,09$, $p=0,004<0,05$), okulda yetersizlik ($r=-0,077$, $p=0,013<0,05$), okula ilgi kaybı ($r=-0,105$, $p=0,001<0,05$), okul tükenmişliği ölçeği toplam puanları arasında ($r=-0,105$, $p=0,001<0,05$) negatif ve kabul ilgi arasında ($r=0,154$, $p=0,000<0,05$) pozitif ilişki tespit edildi.

Okul tükenmişliği ve anne baba tutumu arasında korelasyon analizi sonucunda diğer alt boyutta yer alan değişkenler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı değildi ($p>0,05$).

Tablo 6.5. Anne Baba Tutumunun Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik Üzerine Etkisi (N:1047)

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
	Sabit	47,035	23,438	0,000			
Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik	Kabul İlgi	-0,517	-10,669	0,000	49,602	0,000	0,122
	Özerklik	-0,227	-4,967	0,000			
	Denetleme	-0,087	-1,583	0,114			

Anne Baba Tutumu alt boyut puanları ile kabul ilgi, özerklik, denetleme ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulundu ($F=49,602$; $p=0,000<0,05$). Okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik düzeyindeki toplam değişim %12,2 oranında kabul ilgi, özerklik, denetleme tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,122$). Okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik düzeyini kabul ilgi ($\beta=-0,517$) ve özerklik azaltmakta ($\beta=-0,227$) olup, denetleme okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik düzeyini etkilememektedir ($p=0,114>0,05$).

Tablo 6.6 Anne Baba Tutumunun Aileden Kaynaklı Tükenmişlik Üzerine Etkisi (N:1047)

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
Aileden Kaynaklı Tükenmişlik	Sabit	24,326	25,359	0,000	85,194	0,000	0,195
	Kabul İlgi	-0,171	-7,381	0,000			
	Özerklik	-0,305	-13,968	0,000			
	Denetleme	-0,038	-1,449	0,148			

Anne Baba Tutumunun Aileden Kaynaklı Tükenmişlik Üzerine Etkisi incelendiğinde; Kabul ilgi, özerklik, denetleme alt boyutları ile aileden kaynaklı tükenmişlik arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($F=85,194$; $p=0,000<0,05$). Aileden kaynaklı tükenmişlik düzeyindeki toplam değişim %19,5 oranında kabul ilgi, özerklik, denetleme tarafından açıklanmaktadır ($R^2=0,195$). Aileden kaynaklı tükenmişlik düzeyini kabul ilgi ($\beta=-0,171$) ve özerklik azaltmaktadır ($\beta=-0,305$). Araştırma sonucuna göre anne baba tutumu denetleme alt boyutu ise aileden kaynaklı tükenmişlik düzeyini etkilememektedir ($p=0,148>0,05$), (Tablo 6.6).

Tablo 6. 7. Anne Baba Tutumunun Okulda Yetersizlik Üzerine Etkisi (N:1047)

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
	Sabit	17,440	22,597	0,000			
Okulda Yetersizlik	Kabul İlgi	-0,153	-8,221	0,000	46,018	0,000	0,114
	Özerklik	-0,139	-7,914	0,000			
	Denetleme	-0,034	-1,604	0,109			

Anne Baba Tutumunun Okulda Yetersizlik Alt Boyutu Üzerine Etkisine bakıldığında Kabul İlgi, Özerklik, Denetleme ile Okulda Yetersizlik alt boyutu arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulundu ($F=46,018$; $p=0,000<0,05$). Okulda yetersizlik düzeyindeki toplam değişim %11,4 oranında kabul ilgi, özerklik, denetleme tarafından açıklanmaktaydı ($R^2=0,114$). Okulda yetersizlik düzeyini anne baba tutumu alt boyutu olan kabul ilgi ($\beta=-0,153$) ve özerklik azaltmakta ($\beta=-0,139$), denetleme tutumu ise etkilememekte idi ($p=0,109>0,05$), (Tablo 6.7).

Tablo 6.8. Anne Baba Tutumunun Okula İlgi Kaybı Üzerine Etkisi (N:1047)

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
	Sabit	17,683	19,867	0,000			
Okula İlgi Kaybı	Kabul İlgi	-0,187	-8,674	0,000	32,013	0,000	0,082
	Özerklik	-0,057	-2,801	0,005			
	Denetleme	-0,055	-2,266	0,024			

Anne Baba Tutumunun Okula İlgi Kaybı Üzerine Etkisine bakıldığında Kabul İlgi, Özerklik, Denetleme ile Okula İlgi Kaybı arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı bulundu ($F=32,013$; $p=0,000<0,05$). Okula ilgi kaybı düzeyindeki toplam değişim %8,2 oranında kabul ilgi, özerklik, denetleme tarafından açıklanmaktaydı ($R^2=0,082$). Kabul İlgi ($\beta=-0,187$), özerklik ($\beta=-0,057$) ve denetleme okula ilgi kaybı düzeyini azaltmakta idi ($\beta=-0,055$), (Tablo 6.8).

Tablo 6.9. Anne Baba Tutumunun Okul Tükenmişliği Toplam Puanları Üzerine Etkisi (N:1047)

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
	Sabit	106,484	29,520	0,000			
Okul Tükenmişliği	Kabul İlgi	-1,028	-11,797	0,000	77,695	0,000	0,180
Toplam	Özerklik	-0,728	-8,863	0,000			
	Denetleme	-0,213	-2,169	0,030			

Anne Baba Tutumunun Okul Tükenmişliği Toplam puanları ile kabul ilgi, özerklik ve denetleme alt boyut puanları arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi anlamlı idi ($F=77,695$; $p=0,000<0,05$). Okul tükenmişliği düzeyindeki toplam değişim %18 oranında kabul ilgi, özerklik, denetleme tarafından açıklanmaktaydı ($R^2=0,180$). Kabul ilgi ($\beta=-1,028$), özerklik ($\beta=-0,728$) ve denetleme arttıkça okul tükenmişliği toplam puanları azaltmakta idi ($\beta=-0,213$), (Tablo 6.9).

6.10. Okul Tükenmişliği Ölçek Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Karşılaştırılması Bölümü

Bu bölümde okul tükenmişliği ölçek puanları ile tanımlayıcı özellikler arasındaki ilişkiye yer verildi (Tablo 6.10).

Tablo 6.10. Okul Tükenmişliği Puanlarının Tanımlayıcı Özelliklere Göre Farklılaşma Durumu (N:1047)

Tanımlayıcı Özellikler	Demografik Özellikler	n	Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik	Aileden Kaynaklı Tükenmişlik	Okulda Yetersizlik	Okula İlgili Kaybı	Okul Tükenmişliği Toplam
			Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS
Sınıf	5	114	22,518±8,253	10,246±4,235	8,483±3,374	8,991±3,721	50,237±16,711
	6	180	23,594±7,594	10,911±3,778	8,856±3,060	9,583±3,372	52,944±14,473
	7	305	25,839±8,499	12,066±4,192	9,082±3,189	9,800±3,597	56,787±15,702
	8	448	26,554±7,872	12,317±3,932	9,667±2,993	10,364±3,472	58,902±14,061
	F=		11,245	11,530	6,268	5,686	13,947
	p=		0,000	0,000	0,000	0,001	0,000
	PostHoc=		3 > 1, 4 > 1, 3 > 2, 4 > 2 (p<0,05)	3 > 1, 4 > 1, 3 > 2, 4 > 2 (p<0,05)	4 > 1, 4 > 2, 4 > 3 (p<0,05)	3 > 1, 4 > 1, 4 > 2, 4 > 3 (p<0,05)	3 > 1, 4 > 1, 3 > 2, 4 > 2 (p<0,05)
Cinsiyet	Erkek	555	27,160±8,411	12,119±4,088	9,205±3,062	10,460±3,642	58,944±15,509
	Kız	492	23,409±7,416	11,390±4,036	9,254±3,206	9,303±3,328	53,356±14,292
	t=		7,613	2,896	-0,251	5,340	6,037
	p=		0,000	0,004	0,802	0,000	0,000
Yaş	10 ve Altı	74	21,838±8,198	9,946±4,010	7,973±3,101	8,905±3,612	48,662±16,421
	11	169	24,089±8,010	11,077±4,202	9,219±3,195	9,438±3,645	53,823±15,244
	12	339	25,398±8,071	11,714±3,948	9,021±3,180	9,782±3,603	55,915±15,319
	13 ve Üzeri	465	26,439±8,098	12,368±4,018	9,583±3,014	10,348±3,397	58,738±14,346
	F=		8,834	10,175	6,561	5,574	12,159
	p=		0,000	0,000	0,000	0,001	0,000
	PostHoc=		2 > 1, 3 > 1, 4 > 1, 4 > 2 (p<0,05)	2 > 1, 3 > 1, 4 > 1, 4 > 2, 4 > 3 (p<0,05)	2 > 1, 3 > 1, 4 > 1, 4 > 3 (p<0,05)	4 > 1, 4 > 2, 4 > 3 (p<0,05)	2 > 1, 3 > 1, 4 > 1, 4 > 2, 4 > 3 (p<0,05)
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	74	24,527±8,004	12,270±3,804	8,419±3,205	9,541±3,786	54,757±15,934
	1	223	25,718±8,249	11,673±3,915	8,794±3,027	10,170±3,462	56,354±14,809
	2-3	484	25,415±8,269	11,804±4,205	9,457±3,186	9,909±3,526	56,585±15,404
	4-5	196	25,536±8,166	11,704±4,182	9,383±3,192	9,913±3,715	56,536±15,540
	5 ve Üzeri	70	24,786±7,562	11,600±3,724	9,457±2,535	9,557±3,179	55,400±13,457
	F=		0,407	0,360	3,197	0,674	0,306
	p=		0,804	0,837	0,013	0,610	0,874
	PostHoc=				3 > 1, 4 > 1, 5 > 1, 3 > 2 (p<0,05)		
Ekonomik Durum	İyi	378	25,003±7,996	11,389±4,187	8,900±3,157	9,675±3,464	54,966±15,040
	Orta	602	25,452±8,228	11,837±3,953	9,274±3,042	10,058±3,549	56,621±15,176
	Kötü	67	27,134±8,542	13,418±4,182	10,672±3,350	10,000±3,900	61,224±15,395
	F=		1,971	7,289	9,430	1,381	5,146
	p=		0,140	0,001	0,000	0,252	0,006
	PostHoc=			3 > 1, 3 > 2 (p<0,05)	3 > 1, 3 > 2 (p<0,05)		3 > 1, 3 > 2 (p<0,05)

Tablo 6.10. Okul Tükenmişliği Puanlarının Tanımlayıcı Özelliklere Göre Farklılaşma Durumu (Devam Tablosu) (N:1047)

Tanımlayıcı Özellikler	Demografik Özellikler	n	Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik	Aileden Kaynaklı Tükenmişlik	Okulda Yetersizlik	Okula İlgili Kaybı	Okul Tükenmişliği Toplam
			Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS
Anne Yaşı	35 ve Altı	368	25,440±8,176	11,799±4,071	9,307±3,086	9,992±3,474	56,538±14,934
	36-44	575	25,332±8,212	11,699±4,047	9,064±3,109	9,870±3,532	55,965±15,208
	45 ve Üzeri	104	25,606±8,016	12,125±4,292	9,856±3,325	9,904±3,868	57,490±16,150
	F=		0,057	0,488	3,009	0,134	0,502
	p=		0,945	0,614	0,050	0,875	0,605
	PostHoc=				3 > 2 (p<0,05)		
Baba Yaşı	35 ve Altı	104	24,423±8,377	11,539±4,176	9,452±3,211	9,933±3,690	55,346±15,676
	36-44	676	25,447±8,316	11,817±4,086	9,036±3,073	9,862±3,471	56,161±15,429
	45 ve Üzeri	267	25,652±7,716	11,768±4,030	9,629±3,205	10,045±3,674	57,094±14,435
	F=		0,880	0,210	3,760	0,255	0,596
	p=		0,415	0,811	0,024	0,775	0,551
	PostHoc=				3 > 2 (p<0,05)		
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	163	25,601±7,421	11,650±3,988	9,503±3,177	10,135±3,605	56,890±14,428
	Okuryazar	83	25,795±8,501	11,241±3,727	9,518±3,164	10,012±3,452	56,566±15,542
	İlkokul Mezunu	394	25,272±8,269	12,137±4,114	9,546±3,119	9,797±3,366	56,751±15,402
	Ortaokul Mezunu	282	25,688±8,424	11,816±4,071	8,979±3,207	9,812±3,660	56,294±15,462
	Lise Mezunu	100	24,350±7,860	11,060±4,230	8,310±2,596	9,980±3,887	53,700±14,780
	Yüksekokul Mezunu	25	25,640±8,967	11,120±4,362	7,960±2,908	10,960±3,494	55,680±14,854
	F=		0,481	1,691	4,170	0,714	0,716
	p=		0,790	0,134	0,001	0,613	0,612
	PostHoc=				3 > 4, 1 > 5, 2 > 5, 3 > 5, 1 > 6, 2 > 6, 3 > 6 (p<0,05)		
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	45	26,178±8,275	11,889±4,648	9,711±3,684	9,800±3,992	57,578±16,410
	Okuryazar	88	26,284±8,241	11,500±3,836	9,625±2,995	10,330±3,539	57,739±15,165
	İlkokul Mezunu	315	25,248±7,890	12,003±3,736	9,435±3,008	9,937±3,465	56,622±14,159
	Ortaokul Mezunu	376	25,497±8,264	11,817±4,211	9,162±3,147	9,758±3,491	56,234±15,707
	Lise Mezunu	169	25,325±8,417	11,568±4,154	9,118±3,249	10,012±3,541	56,024±15,536
	Yüksekokul Mezunu	54	23,704±8,268	11,185±4,723	7,778±2,675	10,019±4,054	52,685±15,551
	F=		0,787	0,604	3,202	0,434	0,872
	p=		0,559	0,697	0,007	0,825	0,499
	PostHoc=				1 > 6, 2 > 6, 3 > 6, 4 > 6, 5 > 6 (p<0,05)		
Baba Mesleği	Özel Sektör	266	25,447±7,937	11,786±4,073	9,049±3,133	10,015±3,407	56,297±15,059
	Devlet Memuru	49	25,204±7,580	11,674±4,337	9,000±2,761	9,898±3,393	55,776±14,526
	Serbest Meslek	357	25,686±8,254	11,986±4,118	9,434±3,183	9,908±3,495	57,014±15,099
	Diğer (ev hanımı,...)	375	25,112±8,353	11,584±4,014	9,189±3,120	9,856±3,712	55,741±15,513
	F=		0,313	0,603	0,913	0,106	0,450
	p=		0,816	0,613	0,434	0,957	0,718
Anne Mesleği	Özel Sektör	66	26,682±8,317	11,727±4,306	9,409±3,093	10,000±3,608	57,818±15,653
	Devlet Memuru	18	23,722±8,930	10,611±4,175	8,278±2,218	10,056±4,022	52,667±15,741
	Serbest Meslek	170	25,829±8,496	12,235±4,395	9,235±3,215	9,994±3,465	57,294±15,870
	Diğer (ev hanımı,...)	793	25,236±8,072	11,709±3,983	9,233±3,132	9,889±3,550	56,067±15,008
	F=		1,057	1,285	0,627	0,064	0,866
	p=		0,366	0,278	0,597	0,979	0,458

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin Okul Etkinliklerinden Kaynaklı Tükenmişlik alt boyutu ile sınıf, cinsiyet, yaş değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$), (Tablo 6.10).

Öğrencilerin okul tükenmişliği ölçeği alt boyutu “okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik” alt boyut puanları ile okudukları sınıfları arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptandı ($F=11,245$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni 7. ve 8.sınıf öğrencilerinin okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik puanlarının 6. ve 5. sınıf öğrencilerinin puanlarından yüksek olması idi ($p<0,05$).

Erkek öğrencilerin okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik puanları ($x=27,160$), kızların okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik puanlarından ($x=23,409$) yüksek bulundu ($t=7,613$; $p=0<0,05$).

Öğrencilerin okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik puanları ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildi ($F=8,834$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni 11 ve 12 yaşındaki öğrencilerin okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik puanlarının 10 ve altı olan yaş grubundan; 13 yaş ve üzeri olan öğrencilerin puanlarının 10 yaş ve altı ile 11 yaşındaki öğrencilerden yüksek olması idi ($p<0,05$).

Örneklem grubunda ki Öğrencilerin Aileden Kaynaklı Tükenmişlik Alt Boyutu ile sınıf, cinsiyet, yaş, ekonomik durum değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$), (Tablo 6.10).

Öğrencilerin okul tükenmişliği ölçeği alt boyutu olan aileden kaynaklı tükenmişlik puanları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı farklılık saptandı ($F=11,530$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni 7. ve 8. sınıf olan öğrencilerin aileden kaynaklı tükenmişlik puanlarının 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin puanlarından yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Araştırma grubunda bulunan erkek öğrencilerin aileden kaynaklı tükenmişlik puanları ($x=12,119$), kızların aileden kaynaklı tükenmişlik puanlarından ($x=11,390$) yüksek bulundu ($t=2,896$; $p=0,004<0,05$).

Örneklem grubunda yer alan öğrencilerin aileden kaynaklı tükenmişlik puanları ile öğrencilerin yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlendi ($F=10,175$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni 11 ve 12 yaşında olan öğrencilerin aileden kaynaklı tükenmişlik puanlarının 10 yaş ve altı olanların aileden kaynaklı tükenmişlik puanlarından; 13 yaş ve üzeri olan öğrencilerin 10 yaş ve altı, 11 ve 12 yaşında olan öğrencilerden yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Öğrencilerin aileden kaynaklı tükenmişlik puanları ile öğrencilerin ekonomik durumları arasında istatistiksel anlamlı farklılık bulgulandı ($F=7,289$; $p=0,001<0,05$). Farkın nedeni ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin aileden kaynaklı tükenmişlik puanlarının ekonomik durumu iyi ve ekonomik durumu orta olanlardan yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Öğrencilerin Okulda Yetersizlik alt boyut puanları ile sınıf, yaş, kardeş sayısı, ekonomik durum, anne ve baba yaşı, anne ve baba eğitim düzeyi değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$), (Tablo 6.10).

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul tükenmişliği ölçeği alt boyutu olan okulda yetersizlik puanları ile okudukları sınıfları arasında anlamlı farklılık saptandı ($F=6,268$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni 8. Sınıf olan öğrencilerinin okulda yetersizlik puanlarının 5., 6. ve 7. sınıf olan öğrencilerin okulda yetersizlik puanlarından yüksek olması olarak belirlendi ($p<0,05$).

Öğrencilerin okulda yetersizlik puanları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdi ($F=6,561$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni 11 ve 12 yaşında olanların okulda yetersizlik puanlarının 10 yaş ve altı olanlardan; 13 yaş ve üzeri olanların 10 yaş ve altı ile 12 yaşında olanlardan yüksek olmasından kaynaklandı ($p<0,05$).

Öğrencilerin okulda yetersizlik alt boyutu puanları ile kardeş sayısı arasında istatistiksel anlamlı ilişki tespit edildi ($F=3,197$; $p=0,013<0,05$). Farkın nedeni kardeş sayısı 2-3 olanların okulda yetersizlik puanlarının tek çocuk olanlardan ve kardeş sayısı 1 olanların okulda yetersizlik puanlarından; kardeş sayısı 4-5 olanların kardeş

sayısı tek çocuk olanlardan; Kardeş sayısı 5 ve üzeri olanların kardeş sayısı tek çocuk olanlardan yüksek olması idi ($p<0,05$).

Örneklem grubunun okulda yetersizlik puanları ile ekonomik durumları arasında anlamlı farklılık belirlendi ($F=9,430$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni ekonomik durumu kötü olanların okulda yetersizlik puanlarının ekonomik durumu iyi ve ekonomik durumu orta olanlardan yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Öğrencilerin okulda yetersizlik puanları ile annelerinin yaşları arasında istatistiksel anlamlı farklılık bulundu ($F=3,009$; $p=0,05<0,05$). Farkın nedeni anne yaşı 45 ve üzeri olanların okulda yetersizlik puanlarının anne yaşı 36-44 olanlardan yüksek olmasından kaynaklanmaktaydı ($p<0,05$).

Öğrencilerin okulda yetersizlik puanları ile babalarının yaşları arasında anlamlı farklılık saptandı ($F=3,760$; $p=0,024<0,05$). Farkın nedeni Baba yaşı 45 ve üzeri olanların okulda yetersizlik puanlarının baba yaşı 36-44 olanlardan yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Öğrencilerin okulda yetersizlik puanları ile anne eğitim düzeyi arasında istatistiksel anlamlı farklılık bulundu ($F=4,170$; $p=0,001<0,05$). Farkın nedeni Anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu olanların okulda yetersizlik puanlarının anne eğitim düzeyi ortaokul, lise ve yüksek okul mezunu olanlardan; anne eğitim düzeyi okuryazar olmayan öğrencilerin okulda yetersizlik puanlarının anne eğitim düzeyi lise ve yüksek okul mezunu olanlardan; anne eğitim düzeyi okuryazar olanların anne eğitim düzeyi lise mezunu ve yüksek okul mezunu olanlardan yüksek olmasından kaynaklandı ($p<0,05$).

Örneklem grubunda yer alan öğrencilerin okulda yetersizlik alt boyut puanları ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık belirlendi ($F=3,202$; $p=0,007<0,05$). Farkın nedeni baba eğitim düzeyi okuryazar olmayanların okulda yetersizlik puanlarının baba eğitim düzeyi yüksek okul mezunu olanlardan; baba eğitim düzeyi okuryazar olanların puanlarının baba eğitim düzeyi yüksek okul mezunu olanlardan; baba eğitim düzeyi ilkokul mezunu olanların puanlarının baba eğitim düzeyi yüksek okul mezunu olanlardan; baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu olanların puanlarının baba eğitim

düzeyi yüksekokul mezunu olanlardan; Baba eğitim düzeyi lise mezunu olanların puanlarının baba eğitim düzeyi yüksekokul mezunu olanlardan yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okula İlgili Kaybı alt boyut puanları ile sınıf, cinsiyet, yaş değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$), (Tablo 6.10).

Okul tükenmişliği ölçeği alt boyutu olan Öğrencilerin okula ilgi kaybı puanları ile öğrencilerin sınıfları arasında anlamlı farklılık tespit edildi ($F=5,686$; $p=0,001<0,05$). Farkın nedeni 7. sınıf olan öğrencilerin okula ilgi kaybı puanlarının 5. sınıf olan öğrencilerden; 8. sınıf olan öğrencilerinin 5. 6. ve 7. sınıf olan öğrencilerin okula ilgi kaybı puanlarından yüksek olması idi ($p<0,05$).

Erkek öğrencilerin okula ilgi kaybı puanları ($x=10,460$), kız öğrencilerin okula ilgi kaybı puanlarından ($x=9,303$) yüksek bulundu ($t=5,340$; $p=0<0,05$).

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin okula ilgi kaybı puanları ile öğrencilerin yaşları arasında anlamlı farklılık saptandı ($F=5,574$; $p=0,001<0,05$). Farkın nedeni 13 Yaş ve üzeri olanların okula ilgi kaybı puanlarının 10 yaş ve altı, 11 yaş ve 12 yaşında olan öğrencilerden yüksek olmasından kaynaklandı ($p<0,05$).

Örneklem grubunda ki öğrencilerin Okul Tükenmişliği Toplam puanları ile sınıf, cinsiyet, yaş, ekonomik durum değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$), (Tablo 6.10).

Öğrencilerin okul tükenmişliği toplam puanları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı farklılık bulgulandı ($F=13,947$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni 7. ve 8. sınıf olan öğrencilerin okul tükenmişliği toplam puanlarının 5. ve 6. sınıf olan öğrencilerin okul tükenmişliği toplam puanlarından yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Erkeklerin okul tükenmişliği toplam puanları ($x=58,944$), kızların okul tükenmişliği toplam puanlarından ($x=53,356$) yüksek bulundu ($t=6,037$; $p=0<0,05$).

Öğrencilerin okul tükenmişliği toplam puanları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdi ($F=12,159$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni 11 ve 12 yaş olanların okul tükenmişliği toplam puanlarının 10 yaş ve altı olanlardan; 13 yaş ve üzeri olanların 10 yaş ve altı, 11 yaş ve 12 yaş olanların okul tükenmişliği toplam puanlarında yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Öğrencilerin okul tükenmişliği toplam puanları ile ekonomik durumları arasında istatistiksel anlamlı farklılık belirlendi ($F=5,146$; $p=0,006<0,05$). Farkın nedeni Ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin okul tükenmişliği toplam puanlarının ekonomik durumu iyi ve ekonomik durumu orta olanlardan yüksek olması idi ($p<0,05$).

6.11. Anne Baba Tutumu Ölçek Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Karşılaştırılması Bölümü

Bu bölümde ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu ölçek puanları ile tanıtıcı özellikleri karşılaştırılmasına ilişkin bulgulara yer verildi (Tablo 6.11).

Tablo 6.11. Anne Baba Tutumu Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Karşılaştırılması (N:1047)

Tanıtıcı Özellikler	Demografik Özellikler	n	Kabul İlgi	Özerklik	Denetleme
			Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS
Sınıf	5	114	28,298±5,004	23,465±5,721	21,746±4,190
	6	180	27,683±5,448	23,117±5,253	21,828±4,387
	7	305	28,272±4,587	22,875±4,944	22,000±4,066
	8	448	28,308±4,945	21,850±5,096	22,909±4,586
	F=		0,762	5,084	4,683
	p=		0,515	0,002	0,003
	PostHoc=			1 > 4, 2 > 4, 3 > 4 (p<0,05)	4 > 1, 4 > 2, 4 > 3 (p<0,05)
Cinsiyet	Erkek	555	27,829±5,115	22,186±5,221	22,595±4,540
	Kız	492	28,596±4,707	22,945±5,111	22,035±4,191
	t=		-2,513	-2,373	2,065
	p=		0,012	0,018	0,038
Yaş	10 ve Altı	74	28,068±5,461	23,595±6,215	21,757±4,658
	11	169	28,136±4,451	23,189±4,679	21,580±3,908
	12	339	28,112±5,134	22,917±5,102	22,041±4,156
	13 ve Üzeri	465	28,284±4,892	21,867±5,164	22,908±4,603
	F=		0,106	5,185	5,310
	p=		0,957	0,001	0,001
	PostHoc=			1 > 4, 2 > 4, 3 > 4 (p<0,05)	4 > 1, 4 > 2, 4 > 3 (p<0,05)
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	74	27,960±5,388	23,649±4,501	21,973±4,554
	1	223	28,897±4,482	22,709±5,293	22,224±4,367
	2-3	484	28,300±4,872	22,419±5,319	22,345±4,450
	4-5	196	27,571±5,353	22,505±5,220	22,337±4,210
	5 ve Üzeri	70	27,143±4,849	21,800±4,275	22,943±4,373
	F=		2,815	1,332	0,497
	p=		0,024	0,256	0,738
	PostHoc=		2 > 4, 2 > 5 (p<0,05)		
Ekonomik Durum	İyi	378	28,730±4,600	23,265±5,355	22,214±4,259
	Orta	602	28,098±4,930	22,191±5,015	22,500±4,472
	Kötü	67	25,955±6,146	21,627±5,265	21,478±4,255
	F=		9,367	6,162	1,852
	p=		0,000	0,002	0,157
	PostHoc=		1 > 2, 1 > 3, 2 > 3 (p<0,05)	1 > 2, 1 > 3 (p<0,05)	
Anne Yaşı	35 ve Altı	368	28,337±4,906	22,380±5,050	22,171±4,482
	36-44	575	28,322±4,894	22,630±5,296	22,395±4,389
	45 ve Üzeri	104	26,933±5,179	22,635±5,028	22,548±4,034
	F=		3,755	0,277	0,432
	p=		0,024	0,758	0,649
	PostHoc=		1 > 3, 2 > 3 (p<0,05)		

Tablo 6.11. Anne Baba Tutumu Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Karşılaştırılması (Devam Tablosu)
(N:1047)

Tanıtıcı Özellikler	Demografik Özellikler	n	Kabul İlgisi	Özerklik	Denetleme
Baba Yaşı	35 Ve Altı	104	28,221±5,626	22,712±5,338	21,673±4,593
	36-44	676	28,337±4,861	22,399±5,196	22,300±4,558
	45 Ve Üzeri	267	27,802±4,852	22,839±5,087	22,667±3,805
	F=		1,128	0,750	1,972
	p=		0,324	0,473	0,140
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	163	27,025±5,314	21,994±5,178	22,043±4,444
	Okuryazar	83	27,253±5,795	22,446±4,934	22,181±4,423
	İlkokul Mezunu	394	28,203±4,604	22,213±5,019	22,470±4,394
	Ortaokul Mezunu	282	28,536±4,868	22,794±5,467	22,270±4,334
	Lise Mezunu	100	29,330±4,533	23,790±4,983	22,530±4,377
	Yüksekokul Mezunu	25	30,200±5,066	23,800±5,323	22,440±4,700
	F=		4,661	2,291	0,293
	p=		0,000	0,044	0,917
	PostHoc=		3 > 1, 4 > 1, 5 > 1, 6 > 1, 4 > 2, 5 > 2, 6 > 2, 5 > 3, 6 > 3 (p<0,05)	5 > 1, 5 > 3 (p<0,05)	
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	45	26,533±5,459	22,089±5,443	23,511±5,611
	Okuryazar	88	26,943±5,637	22,159±5,606	22,250±4,805
	İlkokul Mezunu	315	27,733±4,921	22,527±4,844	22,289±4,535
	Ortaokul Mezunu	376	28,516±4,811	22,348±5,354	22,189±4,201
	Lise Mezunu	169	28,864±4,662	23,101±5,036	22,491±4,003
	Yüksekokul Mezunu	54	29,870±4,167	23,241±5,408	22,222±4,087
	F=		4,970	0,859	0,793
	p=		0,000	0,508	0,555
	PostHoc=		4 > 1, 5 > 1, 6 > 1, 4 > 2, 5 > 2, 6 > 2, 4 > 3, 5 > 3, 6 > 3 (p<0,05)		
Baba Mesleği	Özel Sektör	266	28,455±5,048	22,515±5,325	22,835±4,439
	Devlet Memuru	49	27,755±5,234	23,122±6,119	21,816±4,640
	Serbest Meslek	357	28,319±4,730	22,305±4,979	22,146±4,280
	Diğer (ev hanımı,...)	375	27,933±5,022	22,712±5,144	22,219±4,403
	F=		0,800	0,590	1,691
	p=		0,494	0,622	0,167
Anne Mesleği	Özel Sektör	66	28,303±4,271	22,803±5,523	22,394±3,922
	Devlet Memuru	18	26,611±7,147	22,889±4,727	22,944±5,418
	Serbest Meslek	170	28,424±5,647	21,971±5,239	22,753±4,544
	Diğer (ev hanımı,...)	793	28,165±4,771	22,636±5,151	22,222±4,365
	F=		0,757	0,858	0,809
	p=		0,518	0,463	0,489

Araştırmada yer alan Öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği Kabul İlgi Alt Boyutu ile cinsiyet, kardeş sayısı, ekonomik durum, anne yaşı, anne ve baba eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$), (Tablo 6.11).

Erkeklerin kabul ilgi alt boyut puanları ($x=27,829$), kızların kabul ilgi puanlarından ($x=28,596$) düşük bulundu ($t=-2,513$; $p=0,012<0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin kabul ilgi puanları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdi ($F=2,815$; $p=0,024<0,05$). Farkın nedeni kardeş sayısı 1 olanların kabul ilgi puanlarının kardeş sayısı 4-5 ve 5 ve üzeri olanlardan yüksek olmasından kaynaklandı ($p<0,05$).

Öğrencilerin kabul ilgi alt boyut puanları ile ekonomik durum değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edildi ($F=9,367$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni Ekonomik durumu iyi olanların kabul ilgi puanlarının ekonomik durum orta ve ekonomik durumu kötü olanların kabul ilgi puanlarından; Ekonomik durumu orta olanların kabul ilgi puanlarının ekonomik durumu kötü olanlardan yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Öğrencilerin kabul ilgi alt boyut puanları ile annelerinin yaşı arasında istatistiksel anlamlı farklılık bulundu ($F=3,755$; $p=0,024<0,05$). Farkın nedeni anne yaşı 35 ve altı olanların kabul ilgi puanlarının anne yaşı 45 ve üzeri olanların kabul ilgi puanlarından; Anne yaşı 36-44 olanların anne yaşı 45 ve üzeri olanlardan yüksek olması idi ($p<0,05$).

Öğrencilerin kabul ilgi alt boyut puanları ile annelerinin eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık bulgulandı ($F=4,661$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni anne eğitim düzeyi ilkokul mezunu olanların kabul ilgi puanlarının anne eğitim düzeyi okuryazar olmayanların ve okuryazar olanların puanlarından; anne eğitim düzeyi ortaokul mezunu olanların okuryazar olmayanlardan; anne eğitim düzeyi lise mezunu olanların okuryazar olmayanlardan, okuryazar olanlardan ve ilkokul mezunu olanlardan; anne eğitim düzeyi yüksekokul mezunu olanların puanları okuryazar olmayanlardan, okuryazar olanlardan ve ilkokul mezunu olanlardan yüksek olması idi ($p<0,05$).

Öğrencilerin kabul ilgi alt boyut puanları ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık saptandı ($F=4,970$; $p=0<0,05$). Farkın nedeni baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu olanların kabul ilgi puanlarının baba eğitim düzeyi okuryazar olmayanlardan, okuryazar olanlardan ve ilkokul mezunu olanlardan; Baba eğitim düzeyi lise mezunu olanların puanları baba eğitim düzeyi okuryazar olmayanların ve okuryazar olanların ve ilkokul mezunu olanların kabul ilgi puanlarından; Baba eğitim düzeyi yüksekokul mezunu olanların puanları baba eğitim düzeyi ilkokul mezunu, okuryazar olan ve okuryazar olmayan öğrencilerin kabul ilgi puanlarından yüksek olmasından kaynaklandı ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği Özerklik Alt Boyutu ile sınıf, cinsiyet, yaş, ekonomik durum ve anne eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$), (Tablo 6.11).

Öğrencilerin özerklik alt boyut puanları ile öğrencilerin sınıfları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı idi ($F=5,084$; $p=0,002<0,05$). Farkın nedeni 5. sınıf öğrencilerinin özerklik puanlarının 8. sınıf öğrencilerinin özerklik puanlarından; 6. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerinden; 7. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerin puanlarından yüksek olması idi ($p<0,05$).

Erkek öğrencilerin özerklik puanları ($x=22,186$), kız öğrencilerin özerklik puanlarından ($x=22,945$) düşük tespit edildi ($t=-2,373$; $p=0,018<0,05$).

Öğrencilerin özerklik alt boyut puanları ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık belirlendi ($F=5,185$; $p=0,001<0,05$). Farkın nedeni 10 yaş ve altı olan öğrencilerin özerklik puanlarının 13 yaş ve üzeri olanların özerklik puanlarından; 11 yaşında olanların 13 yaş ve üzeri olanlardan; 12 yaşında olanların 13 yaş ve üzeri olanlardan yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Öğrencilerin özerklik alt boyut puanları ile ekonomik durumları arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptandı ($F=6,162$; $p=0,002<0,05$). Farkın nedeni Ekonomik durumu iyi olanların özerklik puanlarının ekonomik durum orta ve ekonomik durumu kötü olanların puanlarından yüksek olmasından kaynaklandı ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin özerklik alt boyut puanları ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık bulundu ($F=2,291$; $p=0,044<0,05$). Farkın nedeni Anne eğitim düzeyi lise mezunu olanların özerklik puanlarının anne eğitim düzeyi okuryazar olmayanlardan ve ilkokul mezunu olanlardan yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

Örneklem grubunda ki öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği Denetleme Alt Boyutu ile sınıf, cinsiyet, yaş, değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ($p<0,05$), (Tablo 6.11).

Öğrencilerin denetleme alt boyut puanları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı farklılık bulundu ($F=4,683$; $p=0,003<0,05$). Farkın nedeni 8. sınıf olanların denetleme puanlarının 5. 6. ve 7. sınıf olan öğrencilerin puanlarından yüksek olmasından kaynaklandı ($p<0,05$).

Erkek öğrencilerin denetleme puanları ($x=22,595$), kız öğrencilerin denetleme puanlarından ($x=22,035$) yüksek bulundu ($t=2,065$; $p=0,038<0,05$).

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin denetleme alt boyut puanları ile yaşları arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptandı ($F=5,310$; $p=0,001<0,05$). Farkın nedeni 13 Yaş ve üzeri olanların denetleme puanlarının 10 yaş ve altında, 11 yaşında ve 12 yaşında olanların puanlarından yüksek olmasıydı ($p<0,05$).

7-TARTIŖMA

TükenmiŖlik stres sonucunda ortaya çıkan ve bireyin yaŖamını etkileyen psikolojik bir tepkidir. Bu kavram ile ilgili birçok araŖtırma yapılmıŖ olup, kiŖinin yaŖamını önemli düzeyde etkilediği de tespit edilmiŖtir (16). Bunun ortaya çıkmasında bireyin kiŖiliđi, hedefleri, yaŖı, cinsiyeti, eğitim düzeyi ve aile durumu gibi sahip olduğu birtakım özellikler, çevresel faktörler etki etmektedir (17). TükenmiŖlik duygusu her alanda ortaya çıkabileceği gibi öğrencilerin okul hayatını da etkileyen bir duygudur. Okul da iŖ gibi öğrencilerden bazı sorumluluklar beklemekte ve bazen bu sorumlulukların yerine getirilmesi için öğrenciler üzerinde baskı oluŖturabilmektedir (22).

Ebeveynlik rolü çocuğun hayatına etki eden bir faktördür. Ebeveynlerin kendi tutum ve davranıŖlarını algılamaları farklıdır. Her anne baba farklı davranıŖlar sergiler (37). Ebeveynliđin getirdiği sorumluluktan kaynaklanan baskı anne ve babalar üzerinde psikolojik ve bedensel yorgunluk oluŖturabileceđi gibi, öncelikle çocuklar üzerinde ve aile ierisinde de iletiŖimi olumsuz yönde etkilemektedir. Yapılan alıŖmalar stresli ebeveynlerin tutumlarının çocuklarında psikolojik deđiŖiklikler oluŖabileceđi gibi çocuğun davranıŖlarını önemli ölçüde etkilediğini göstermiŖtir (38). Anne ve babaların çocuklarına karŖı davranıŖ tutumları bu süreçte onların okul baŖarısını ve bireyin hayata bakıŖını önemli ölçüde etkilemektedir. KiŖi ilk önce anne-babasının davranıŖlarını gözlemleyerek hayatı tanımaya baŖlar (25, 30). Aile ortamında iyi iletiŖim becerilerine sahip olan çocukların, okula uyumları ve çevresiyle bütünleŖmeleri de daha kolay olmaktadır (29).

AŖađıda alıŖmamızla ilgili bulgular, konu ile ilgili yapılan diğer araŖtırmalar ve literatür bilgileri doğrultusunda tartıŖılarak bulgularımıza paralel bölümler halinde sunulmuŖtur.

7.1.Ölçeklere İlişkin Puan Ortalamalarının Tartışılması

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul tükenmişliği alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde de en fazla “okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik” alt boyut puan ortalamasının $25,397 \pm 8,173$ olduğu tespit edilmiştir ve “okul tükenmişliği ölçeği toplam” puan ortalamasının da $56,318 \pm 15,201$ olduğu saptanmıştır.

Bu sonuca göre öğrencilerde, okul tükenmişliği toplam puanının, okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik, aileden kaynaklı tükenmişlik ve okulda yetersizlik alt boyutları ortalama puanlarının üzerinde, okula ilgi kaybı alt boyutu ise ortalama puanın altında kalmıştır. Aypay (2011) çalışmasında da en yüksek öz değere sahip alt boyutun “okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik” olduğunu tespit etmiştir ve elde edilen sonuç çalışmamızla paralellik göstermektedir (5).

Araştırmaya katılan öğrencilerin; Anne Baba Tutumu Ölçeği “Kabul ilgi” alt boyut ortalamasının en yüksek ortalama puana sahip ($28,189 \pm 4,940$) olduğu saptanmıştır. Yılmaz (2000) yaptığı araştırmasında kabul ilgi alt boyutunun yüksek olduğunu saptamıştır (39).

7.2. Okul Tükenmişliği Ölçeği ve Anne Baba Tutumu Ölçeği Arasındaki Korelasyon Analizinin Tartışılması Bölümü

Aileden kaynaklı tükenmişlik ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0,05$). Bunun sebebinin öğrencinin anne ve babası ile ev hayatında yaşadığı sorunların çocuğun hayatına yansıdığı ve aynı zaman da okul da ondan beklenen sorumlulukların ve görevlerin aile hayatına yansması olduğu düşünülmektedir. Aileler evlatlarının başarılı olması için onlardan fazla sorumluluk bekler ve bu onlar üzerinde baskı oluşturur (40). Kimi öğrenci bu baskıyı kaldırabilir ancak bazıları da kaldıramaz ve buda öğrencinin okul hayatına ve davranışlarına yansır (41). Anne ve babaların davranışlarının çocuğun davranışları üzerinde önemli ölçüde etkisi vardır. Aypay (2012) yaptığı ortaöğretim öğrencileri için okul tükenmişliği çalışmasında da aileden kaynaklı tükenmişlik ile okul etkilerinden kaynaklı tükenmişlik arasında pozitif yönlü bir ilişki saptamıştır (42).

Okulda yetersizlik ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik ve aileden kaynaklı tükenmişlik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Öğrencinin kendisini yetersiz hissetmesi ve hem okul tarafından hem de anne babaları tarafından ondan beklenen sorumlulukların fazla olduğunu düşünmesi öğrencinin okulun onun üzerinde oluşturduğu baskıyı artırır. Bu da öğrencinin okuldan uzaklaşmasına ve de okula olan ilgisini azaltır. Aypay (2011) de yaptığı çalışma da aile baskısının ve okul tarafından beklenen sorumlulukların aynı zamanda aile ve okuldan kaynaklı tükenmişliğin öğrenciler üzerinde baskı oluşturduğunu tespit etmiştir ve Aypay'ın bulduğu sonuçlar bizim araştırmamızla benzerlik göstermektedir (5).

Okula ilgi kaybı ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik, aileden kaynaklı tükenmişlik ve okulda yetersizlik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. ($p<0,05$). Bunun sebebinin öğrencinin aile içerisinde veya okulda yaşadığı sorunların okuldan uzaklaşmasına sebep olduğu ve okula olan ilgisini azalttığı olduğu düşünülebilir. Çünkü bireyin çevresinin etkisiyle birlikte kendi içerisinde yaşadığı problemler kişinin hem okul hayatına hem de tüm hayatına yansır. Gündoğmuş (2017) yaptığı çalışmada anne babaların davranışlarının öğrencinin akademik başarısına önemli ölçüde etki ettiği sonucuna varmıştır (43).

Okul tükenmişliği toplam puanları ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik, aileden kaynaklı tükenmişlik, okulda yetersizlik ve okula ilgi kaybı alt boyut puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Okulun, aile tutumunun ve kişinin hissettiği baskının öğrencinin okul tükenmişliğini önemli ölçüde etkilediği düşünülmektedir. Aypay (2011) yaptığı araştırmada okulun ve ailenin aşırı beklentilerinin öğrencinin tükenmişliğini önemli ölçüde arttırdığı sonucuna varmıştır (5).

Araştırma sonucunda Anne Baba Tutumu Ölçeği Kabul ilgi alt boyutu ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik, aileden kaynaklı ve okul tükenmişliği toplam puan ortalamaları arasında negatif yönde anlamlı ilişki belirlenmiştir ($p<0,05$). Çapulcuoğlu ve Gündüz (2013)'ün lise öğrencileriyle gerçekleştirdiği araştırmasında demokratik temelli tutumların öğrencilerin okul tükenmişliği düzeyini azalttığı,

otoriter tutumların ise öğrencilerin okul tükenmişliği düzeyini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır (44). Yine lise öğrencileriyle yapılan daha güncel bir araştırmada Gündüz ve Özyürek (2018) anne babanın demokratik tutumlarının öğrencilerin okul tükenmişliği düzeyini azalttığını, otoriter ve koruyucu tutumlarının ise okul tükenmişliği düzeyini arttırdığını belirtmiştir (45). Literatürde yer alan çalışmalar da denetleme tutumu dışında çalışmamızla paralellik gösteren sonuçlara ulaşmış ve okul tükenmişliği ile anne baba tutumu arasındaki ilişkiyi çalışmamızla benzer şekilde negatif yönlü olarak saptamışlardır.

Özerklik ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik, aileden kaynaklı tükenmişlik, okulda yetersizlik, okula ilgi kaybı ve okul tükenmişliği toplam puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p=0,000<0,05$). Özerklik tutumunun aileden kaynaklı tükenmişlik ile zayıf şiddette ters yönlü ilişkisinin olduğu, okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik, okulda yetersizlik, okula ilgi kaybı ve okul tükenmişliği toplam puan ortalamaları ile de çok zayıf şiddette ters yönlü ilişkisinin olduğu görülmüştür. Buna göre özerklik tutumunun, aileden kaynaklı tükenmişliği azaltmada daha etkin olabileceği düşünülmektedir. Özerklik bireyin özgürce seçim yapmasını ve kararlarını kendi başına almasını ifade etmektedir. Kişinin davranışlarında başkalarının düşüncelerini ve kararlarını uygulamaktan ziyade kendi seçimlerini davranışa dökmesidir (46). Özerkliğin önemsenmediği aile ortamlarında çocukların fikirlerinin ve özgür iradelerinin görmezden gelinmesi ve sürekli azarlayıcı bir tutumun olması onların kendi beceri ve yetenekleri hakkında olumsuz düşüncelere sahip olmasına ve çaresizlik yaşamalarına sebep olmaktadır (47).

Denetleme ile okula ilgi kaybı, okul tükenmişliği toplam puanları arasında negatif ve kabul ilgi arasında ise pozitif yönde anlamlı ($p=0,000<0,05$) ilişki tespit edilmiştir. Denetleme tutumunun okula ilgi kaybı ile çok zayıf şiddette ters yönlü ilişkisinin olduğu ve okul tükenmişliği toplam ile de çok zayıf şiddette ters yönlü ilişkisinin olduğu, aileden kaynaklı tükenmişlik ile anlamlı bir ilişkisinin olmadığı görülmüştür. Denetleme tutumunun sergilendiği aile ortamı öğrenciler üzerinde baskı oluşturabilir ve bunun sonucunda öğrenci tarafından hem aileden hem de okuldan uzaklaşmanın yaşanabileceği düşünülmektedir.

Anne baba tutumu ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik arasındaki neden sonuç ilişkisine bakıldığında; Kabul-ilgi ve özerklik tutumunun okul etkinliklerinden kaynaklanan tükenmişlik düzeyini azalttığı saptanmıştır. Çünkü demokratik anne baba tutumuna sahip aileler de kabul ilgi yüksektir ve böyle aile ortamında büyüyen çocuklar girişken ve özgüvenleri yüksek çocuklardır. İzin verici ve demokratik anne babalar çocuklarının da fikirlerini alır ve hoşgörülü davranmaya çalışırlar. Otoriter anne babalar çocuğun özgüvenini zedeler ve onun davranışları üzerinde olumsuz etki bırakırlar (41). Gündüz (2018) yaptığı çalışma da anne-babasını otoriter olarak algılayan öğrencilerin okula karşı ilgilerinin azaldığını ve aileden kaynaklı tükenme nedeniyle okulda yetersizlik ve tükenme duygusunu daha fazla yaşadıklarını tespit etmiştir (45). Bu yapılan araştırma bizim bulduğumuz sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Ancak Öztan (2014) yaptığı çalışmada öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumları ile tükenmişlik arasında anlamlı bir fark olmadığını belirlemiştir (48).

Araştırma sonucuna göre Anne baba tutumu kabul ilgi ve özerklik tutumunun aileden kaynaklanan tükenmişlik düzeyini azalttığı, denetleme tutumunun ise aileden kaynaklanan tükenmişlik düzeyi üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Bunun sebebinin kabul ilgi ve özerklik tutumu sergileyen ailelerin sevecen, çocuklarıyla ilgilenen ve onların fikirlerine saygı duyan davranış biçimini benimsemesinin çocuğun ailesine olan sevgisini ve bağını arttırması, denetleyici anne baba tutumunun ise öğrenciler üzerinde baskıyı arttırması ve çocuğun aileden uzaklaşması olarak düşünülebilir.

Anne baba tutumu ile okulda yetersizlik düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında kabul-ilgi ve özerklik tutumunun okulda yetersizlik düzeyini azalttığı denetleme tutumunun ise okulda yetersizlik düzeyi üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Bunun sebebinin ailelerin demokratik tutumu benimsemelerinin çocuğun okula olan bağını arttırdığı ve kendisini okulda ve yaşantısında yeterli görmesine katkı sağlaması olduğu düşünülmektedir.

Anne baba tutumu ile okula ilgi kaybı arasındaki ilişkiye bakıldığında kabul-ilgi, özerklik ve denetleme tutumlarının okula ilgi kaybı düzeyini azalttığı görülmüştür.

Bunun sebebinin ailelerin davranışlarının çocukların okula olan ilgisi üzerinde etkisinin olması olarak düşünülmektedir. Ailelerin çocuklarının okullarıyla ve okul ödevleriyle ilgilenmeleri onların okula ilgisini arttırmaktadır.

Anne baba tutumlarına kavramsal olarak bakıldığında, kabul-ilgi tutumunun sevecenlik, ilgili olma ve katılımcı yaklaşıma; özerklik tutumunun demokratik ve bireyselliği destekleyici yaklaşıma; denetleme tutumunun ise denetleyici ve otoriter yaklaşıma karşılık geldiği görülmektedir (27). Çapulcuoğlu ve Gündüz (2013)'ün lise öğrencileriyle gerçekleştirdiği araştırmasında demokratik temelli tutumların öğrencilerin okul tükenmişliği düzeyini azalttığı, otoriter tutumların ise öğrencilerin okul tükenmişliği düzeyini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır (44). Öztan (2014) ise bulguların aksine anne baba tutumunun okul tükenmişliği düzeyi arasında anlamlı bir fark olmadığını ifade etmiştir (48). Diğer yandan Yıldız (1999)'un anne baba tutumu ile okul başarısı düzeyi karşılaştırması, Kuzgun (1973)'ün anne baba tutumu ile kendini gerçekleştirme düzeyi karşılaştırması, Arı ve Seçer (2003)'in anne baba tutumu ve problem çözme becerisi karşılaştırması, farklı kavramları açıklasalar da çalışmamızda elde edilen anne baba tutumunun okul tükenmişliğini etkilediğini açıklar niteliktedir (49,50,51).

7.3. Okul Tükenmişliği Ölçek Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Tartışılması Bölümü

Araştırmaya katılan 8.sınıf öğrencilerinin tüm alt gruplarda diğer sınıflara göre tükenmişlik puanlarının en yüksek seviyede olduğu saptanmıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça derslerin zorluğunun ve yükünün artmaya başlamasının, liseye geçiş için çeşitli aşamalara hazırlanıyor olmalarının, aile beklentilerini yerine getirme arzusu içinde olmalarının etkisi olduğu düşünülebilir. Öztan (2014), 8.sınıf öğrencilerinin TEOG sınavına hazırlık sürecinde yoğun çaba sarfetmelerinin ve ailelerinin yüksek beklentilerinin, öğrencilerin tükenmişlik duygusunu daha fazla yaşamalarına sebep olabileceğini ifade etmektedir (48). Gündoğmuş (2017)'un, Saka (2016)'nın, Kutsal (2009)'ın, Baş (2012)'in, çalışmalarında da elde ettiğimiz sınıf düzeylerinin okul tükenmişlik düzeylerin de

etkili olduğuna dair sonuçlara ulaşılmıştır (43, 52, 53, 54). Özbakır (2015)'in araştırmasında ise sınıf düzeyi arttıkça okul tükenmişlik düzeyinin azaldığına dair bir sonuç elde edilmiş olsa da literatürde sınıf düzeyi arttıkça okul tükenmişliğinin de arttığı sonucuna ulaşan araştırmalar daha fazladır (55). Bu bağlamda literatürdeki benzer çalışmalarda da sınıf düzeyi arttıkça okul tükenmişliğinin arttığı sonucuna ulaşılmış ve çalışmamız literatür sonuçlarıyla paralellik göstermiştir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik düzeyi arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Gündoğdu (2017) cinsiyet farklılığının okul tükenmişliği üzerinde etkisinin olduğunu araştırmasında dile getirmiştir (43). Öztan (2014), Balkıs, Duru, Buluş ve Duru (2011), Gündüz, Çapri ve Gökçakan (2012), Seçer ve Gençdoğan (2012), Aypay ve Sever (2011), Kutsal ve Bilge (2012), Yang (2004), Salmela-Aro ve Tynkkynen (2012), Weckwerth ve Flynn (2006)'ın çalışmalarında da cinsiyet ve okul tükenmişliği arasında benzer sonuçlar bulmuşlardır (48, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63). Literatürde cinsiyet ile okul tükenmişliği arasındaki ilişkiyi açıklayan diğer çalışmalar çalışmamızı destekliyor olsa da Saka (2016)'ın çalışmasında cinsiyet ile okul tükenmişliği arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır (52). Yine Özbakır (2015)'in çalışmasında da kızların erkeklere göre daha fazla tükenmişlik yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır (55). Literatürde ortaya çıkan farklı sonuçlar sebebiyle cinsiyet ile okul tükenmişliğinin ilişkisine dair ortak bir kanaat olmadığı ve cinsiyet ile okul tükenmişliği arasındaki ilişkiyi araştırarak daha fazla çalışmanın yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan 13 yaş ve üzeri öğrencilerin okul etkinliklerinden kaynaklı tükenmişlik puanlarının tüm ölçek alt gruplarında diğer yaş gruplarından anlamlı yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşı arttıkça okul tükenmişliği düzeyinin de arttığı görülmektedir. Bu durumun sınıf düzeyi ile okul tükenmişliği arasındaki ilişkiye paralel olduğu, sınıf düzeyinin artmasıyla ortaya çıkan okul tükenmişliğinin doğal olarak yaşı artmasıyla da benzer sebeplerden ötürü ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda öğrenci yaşı ile okul tükenmişliği arasındaki ilişki,

sınıf düzeyi ile okul tükenmişliği arasındaki ilişkiyle gerek literatür gerekse de araştırma açısından birlikte değerlendirilebilir. Saka (2016)'da yaptığı çalışmada yaş arttıkça okul tükenmişliğinin de arttığı sonucuna ulaşmış, bu sonuç da çalışmamızla paralellik göstermiştir (52).

Örnekleme grubundaki 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin okulda yetersizlik alt boyut puanlarının kardeşi daha az olan öğrencilerden yüksek olduğu ve aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Kardeş sayısı ile okul tükenmişliği arasındaki tek ilişki okulda yetersizlik alt boyutu bazında ortaya çıkmıştır. Saka (2016) ve Özbakır (2015) ise çalışmalarında okuldan kaynaklı tükenmişlik, aileden kaynaklı tükenmişlik ve okula ilgi kaybı ile kardeş sayısı arasında çalışmamızın aksine anlamlı ilişki saptamamıştır (52, 55). Okulda yetersizlik alt boyutu düzeyinin kardeş sayısı arttıkça artması ise çocuk sayısının fazla olmasından dolayı her bir çocuğa gösterilen ilgilin daha az olması ile açıklanabilir.

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin ekonomik durumları ile aileden kaynaklı tükenmişlik alt boyutu, okulda yetersizlik alt boyutu ve okul tükenmişliği ölçeği toplam puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Aileden kaynaklı tükenmişlik üzerindeki etkinin ekonomik durumunun tüm aileyi ilgilendiren bir olgu olmasından ileri geldiği düşünülebilir. Okulda yetersizlik düzeyinin ise ailenin maddi imkanları doğrultusunda şekillenen şartların bir sonucu olarak ortaya çıktığı düşünülebilir. Gündoğdu (2017) da araştırmasında ekonomik durumu kötü olanların orta ve iyi olanlara göre daha fazla okul tükenmişliği yaşadığı sonucunu elde etmiş bizim araştırmamızdan farklı olarak ekonomik durum ile aileden kaynaklı tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır (43). Özbakır (2015) ve Saka (2016) ise ekonomik durum ile okul tükenmişliği arasında anlamlı bir fark olmadığını ifade etmiştir (55, 52).

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne ve baba yaşları ile okulda yetersizlik alt boyutu arasında anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0,05$). Anne ve babası 45 ve üzeri yaş aralığında olan öğrencilerin okulda yetersizlik alt boyut puanlarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Anne ve baba yaşı daha yüksek olan öğrencilerin okulda

yetersizlik düzeyi artmaktadır. Bu sonucun anne ve babanın ilerleyen yaşı sebebiyle daha az ilgili tutum göstermesi, daha az takip etmesinden kaynaklandığı düşünülebilir. Literatürde yaş değişkeni ile ilgili çalışmalara rastlanmamakla beraber anne ve baba yaşını ele alırken çocuk sayısı, ev içindeki roller, eğitim düzeyi, sosyal yaşantısı, bireysel özellikleri de dikkate alınarak irdelenmenin daha doğru sonuçlar vereceği bu sebeple de bu konuda daha fazla araştırma yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyi ile okulda yetersizlik düzeyi arasında istatistiksel anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0,05$). Annesi ilköğretim mezunu olanlar ve babası okur yazar olmayanların okulda yetersizlik alt boyut puanları diğer gruplara göre daha yüksektir. Bu sonuçlara göre anne ve baba eğitim düzeyi azaldıkça okulda yetersizlik düzeyinin arttığı görülmektedir. Anne ve babanın akademik bilgisinin öğrenciye yardım noktasında önemli olduğu ve öğrencinin alacağı desteğin yetersizliği azaltmada etkili olabileceği düşünülmektedir. Özbakır (2015) baba eğitim düzeyi ile okul tükenmişliği arasında anlamlı bir ilişki olmadığını, annesi yüksek lisans mezunu olan öğrencilerin annesi doktora mezunu olan öğrencilere göre daha düşük okul tükenmişlik düzeyine sahip olduğunu ifade etmiştir (55). Yıldız (1999)'ın okul başarısı ile anne-baba eğitim düzeyini karşılaştırdığı çalışmasında ise anne-baba eğitim düzeyi yükseldikçe okul başarısının da yükseldiği sonucu ortaya çıkmıştır (49).

7.4. Anne Baba Tutumu Ölçek Puanları ile Tanıtıcı Özelliklerin Tartışılması Bölümü

Araştırmaya katılan 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin 8.sınıf öğrencilerine göre, 10 yaş ve altı, 11, 12 yaşında olanların 13 yaşında olanlara göre daha yüksek özerklik tutumu puanlarına sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sınıf düzeyi ve buna paralel olarak yaşları azaldıkça anne babaların çocuklarının geleceğe yönelik sınav kaygılarının da azalmakta olduğu ve anne babaların öğrenciler üzerindeki baskısının da hafiflediği düşünülmektedir.

Örneklem grubundaki 8. sınıf öğrencilerinin 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre, 13 yaş ve üzeri olanların 11 ve 12 yaşında olan öğrencilere göre daha yüksek denetleme tutumu puanına sahip olduğu saptanmıştır. Sınıf düzeyi ve yaş arttıkça ailelerin

öğrenciler üzerindeki baskısı da artmaktadır. Çünkü anne babalar evlatlarının iyi bir mesleğe sahip olmalarını ister ve bundan dolayı onlara dersleri konusunda baskı oluşturabilir. Liseye geçiş sınavının yaklaşmasıyla birlikte ailelerin öğrenciler üzerinde oluşturdukları baskılar da aynı düzeyde artmaktadır.

Gündoğdu (2017)'nin çalışmasında anne baba tutumu ile sınıf düzeyi arasında bir ilişki bulunamamış ve bu durum öğrencilerin dar yaş aralığına bağlanmıştır (43). Tiryaki (2014) de demokratik tutumun sınıf düzeyi üzerinde bir etkisinin olmadığını belirtmiştir (64). Bizim çalışmamız ise literatürün aksine özerklik ve denetleme tutumlarının 8.sınıf öğrencilerinde diğer sınıf düzeyindeki öğrencilerine göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun sebebinin 8.sınıf öğrencilerinin hissettikleri çeşitli sorumluluklardan ve ergenlik döneminden dolayı anne babalarının tutumlarını diğerlerine göre daha farklı algılamaları olabileceği, anne babaların da çocukların yaşları itibarıyla biraz daha demokratik tutum sergilemeleri ancak bir yandan da öğrencilerin sınavlara hazırlık süreci olması sebebiyle denetleyici tutum sergilemeleri olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma grubunda yer alan erkek öğrencilerin kabul-ilgi tutumu düzeyinin kız öğrencilere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Bunun sebebinin ergenlik döneminde bulunan erkeklerin kızlara göre daha hareketli, dışa dönük ve aileleri tarafından yapılan baskıcı tutuma toplumsal olarak tepkisel yaklaşımlarından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma grubunda bulunan erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha düşük özerklik tutumu düzeyine sahipken, daha yüksek denetleme tutumu düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir.

Gündoğdu (2017)'nin araştırmasında kız öğrencilerin demokratik ve koruyucu tutum algılarının, erkeklerin ise otoriter tutum algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (43). Gönen (2014) ve Eker (2016) çalışmalarında cinsiyet ile anne baba tutumu arasında anlamlı ilişki saptamışlardır (65,66). Zengin (2008) ise anne baba tutumları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığını belirtmiştir (67). Bizim

çalışmamızda da demokratik ve katılımcı olan kabul-ilgi ve özerklik tutum algılarının kız öğrencilerde daha yüksek olduğu, otoriter olan denetleme tutum algısının ise erkeklerde daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç literatürle de paralellik göstermektedir. Ortaya çıkan sonucun toplumdaki kız ve erkek çocuk algısına bağlı olarak geliştiği düşünülmektedir.

Öğrencilerden ekonomik durumu iyi olanların ekonomik durumu orta ve kötü olanlardan, ekonomik durumu orta olanların da kötü olanlardan daha yüksek kabul ilgi tutumu düzeyine sahip olduğu, ayrıca ekonomik durumu iyi olanların orta ve kötü olanlara göre daha yüksek özerklik tutumu düzeyine sahip olduğu bulgulanmıştır. Bunun sebebinin ailelerin ekonomik düzeyi arttıkça ailelerin iş hayatında ve sosyal hayatta yaşadığı maddi sorunlar azalmakta ve aile içerisindeki bireylerin birbirlerine olan tutumları iyileşmekte anne baba tutumları demokratikleşmekte ve çocuklarının düşünce ve davranışlarını daha kabul edilebilir algıladıkları düşünülmektedir.

Gündoğdu (2017)'nin çalışmasında koruyucu ve otoriter tutum ile ekonomik durum anlamlı farklılık göstermezken ekonomik durumu orta ve iyi olan ailelerin demokratik tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır (43). Bu durum ailelerinin geçim stresinin az oluşu ve bu sayede ortaya çıkan tahammülle açıklanmıştır. Araştırmamızda literatürdeki bulgulara paralel olarak demokratik temelli olan kabul-ilgi ve özerklik tutum puanlarının ekonomik durumu iyi olan ailelerde yüksek olduğu, otoriter temelli olan denetleyici tutum ile ekonomik durumun ise anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyi arttıkça ABTÖ kabul-ilgi tutumu alt boyutu ve özerklik tutumu alt boyut puanlarının da arttığı belirlenmiştir. Anne ve babalarının eğitim düzeyi arttıkça çocuklarına ve onların derslerine olan ilgileri artmakta ve çocuklarına karşı pozitif yaklaşım sergilemekte, çocuklarıyla vakit geçirmelerinin ve aile içi iletişimlerinin iyi olmalarının onlar üzerinde oluşturacağı olumlu etkinin farkında olmalarından, eğitim düzeyine bağlı olarak edindikleri dünya görüşlerinin etkisiyle otoriter tutum yerine demokratik tutum sergilemelerinden ileri gelmiş olabileceği düşünülmektedir. Erginbay (2014)'ın çalışmasında çalışmamızın

aksine anne baba tutumlarının anne ve babanın eğitim düzeyine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (68).

8-SONUÇ

İstanbul ili Sultangazi ilçesindeki ‘Ortaokul Öğrencilerinin Okul Tükenmişliği ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişki’nin incelenmesi amacı ile yapılan bu çalışmada; aşağıdaki sonuçlar elde edildi:

Araştırmaya katılan öğrencilerin %42,8’inin 8. Sınıf öğrencisi, %53’ünün erkek, %44,4’ünün 13 ve üzeri yaş aralığında, %46,2’sinin 2-3 kardeşe sahip, %57,5’inin ekonomik durumunun orta düzeyde olduğu saptandı.

Örneklem grubundaki öğrencilerin “Okul Tükenmişliği Ölçeği” toplam puan ortalamasının $56,318 \pm 15,201$, Anne Baba Tutumu Ölçeği “Kabul İlgisi” Alt boyut ortalamasının $28,189 \pm 4,940$, “Özerklik” alt boyut puan ortalamasının $22,543 \pm 5,181$, “Denetleme” alt boyut puan ortalamasının $22,331 \pm 4,386$ olduğu tespit edildi.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Okul Tükenmişliği Ölçeği” toplam puan ortalamaları ile “Anne Baba Tutum Ölçeği “Kabul İlgisi” “Özerklik” ve “Denetleme” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptandı ($p < 0,05$).

Örneklem grubundaki öğrencilerin Okul Tükenmişlik Ölçeği Okul Etkilerinden Kaynaklı Tükenmişlik Alt Boyutu ile sınıf, cinsiyet, yaş değişkenleri arasında istatistiksel anlamlı farklılık bulundu ($p < 0,05$). Araştırmaya katılan 8.sınıf öğrencilerinin, erkek öğrencilerin, 13 yaş ve üzeri olanların ‘Okul Etkilerinden Kaynaklı Tükenmişlik’ puanları diğer gruplara göre yüksek bulundu.

Öğrencilerin Okul Tükenmişliği Ölçeği Aileden Kaynaklı Tükenmişlik Alt Boyutu ile sınıf, cinsiyet, yaş, ekonomik durum değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p < 0,05$). 8. sınıf öğrencilerinin, erkeklerin, 13 yaş ve üzerinde olanların ve ekonomik durumu kötü olanların puanları diğer gruplara göre anlamlı yüksek bulundu.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Okul Tükenmişliği Ölçeği Okulda Yetersizlik alt boyutu ile sınıf, yaş, kardeş sayısı, ekonomik durum, anne ve baba yaşı, anne ve baba eğitim düzeyi değişkenleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı idi ($p < 0,05$). 8.

Sınıf öğrencilerin, kızların, 13 yaş ve üzerinde olanların, 4 ve üzeri kardeşe sahip olanların, ekonomik durumu kötü olanların, anne yaşı 45 ve üzeri olanların, anne eğitim düzeyi okuryazar olanların ve ilkokul mezunu olanların, baba eğitim düzeyi okuryazar olmayanların puanları diğer gruplara göre anlamlı yüksek bulundu.

Öğrencilerin Okul Tükenmişliği Ölçeği Okula İlgili Kaybı alt boyutu ile sınıf, cinsiyet, yaş değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edildi ($p<0,05$). 8. sınıf öğrencilerinin, erkeklerin, 13 yaş ve üzerinde olanların puanları diğer gruplara göre anlamlı yüksek bulundu.

Öğrencilerin Okul Tükenmişliği Ölçeği toplam puanları ile sınıf, cinsiyet, yaş, ekonomik durum değişkenleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulundu. 8. sınıf öğrencilerinin, erkeklerin, 13 yaş ve üzerinde olanların ve ekonomik durumu kötü olanların puanları diğer gruplara göre anlamlı yüksek bulundu.

Öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği Kabul İlgili Alt Boyutu ile cinsiyet, kardeş sayısı, ekonomik durum, anne yaşı, anne ve baba eğitim düzeyleri arasında ilişki saptandı ($p<0,05$). Kızların, tek kardeşe sahip olanların, ekonomik durumu iyi olanların, anne yaşı 35 ve altı olanların, anne ve baba eğitim düzeyi yüksek okul mezunu olanların puanları diğer gruplara göre anlamlı yüksek bulundu.

Öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği Özerklik Alt Boyutu ile sınıf, cinsiyet, yaş, ekonomik durum ve anne eğitim düzeyleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu. 5.sınıf öğrencilerin, kızların, 10 yaş ve altında olanların, ekonomik durumu iyi olanların, anne eğitim düzeyi yüksek okul mezunu olanların puanları diğer gruplara göre anlamlı yüksek bulundu.

Öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği Denetleme Alt Boyutu ile sınıf, cinsiyet, yaş, değişkenleri arasında ilişki saptandı ($p<0,05$). 8.sınıf olanların, erkeklerin, 13 yaş ve üzeri olanların puanları diğer gruplara göre anlamlı yüksek bulundu.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, anne baba tutumunun okul tükenmişliği üzerinde etkisinin olduğu sonucuna varıldı.

Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda;

1. Anne ve babaların çocuklarına yönelik kabul-ilgi ve özerklik gibi demokratik tutumlar sergilemelerinin okul tükenmişliğini azaltmada büyük role sahip olduğu, bu nedenle anne babalara öğrencilerin okudukları okullarda bu konunun önemine ilişkin seminerler, eğitim programları, konferanslar v.b. yapılması,
2. Planlanan eğitim programlarında ebeveynlere denetleyici tutumun kullanımına yönelik rehberlik uzmanları tarafından gerekli bilgilendirmeler yapılması,
3. Öğrencilerin ders başarılarının artması için anne babaların kabul-ilgi ve özerklik tutumlarını destekleyici yönde motive edilmesi,
4. Öğrencilerin okudukları sınıf ve yaşları dikkate alınarak okul tükenmişliği düzeyini azaltmak için rehberlik ve psikolojik danışmanlık servislerinin okul tükenmişliğini azaltmaya yönelik etkinlikler planlaması ve uygulaması,
5. Öğrencilerin ailenin ekonomik durumlarından etkilenerek okul tükenmişliği yaşamalarının önüne geçmek için eğitimde fırsat eşitliği kampanyaları düzenlenerek ekonomik durumun öğrencilerin eğitim hayatını etkilemesinin engellenmesi,
6. Okul tükenmişliği konusunda Milli Eğitim Bakanlığı'nca öğretmenlere ve velilere yönelik seminer programları düzenlenmesi ve ilgili kişilerin bu konuda detaylı olarak bilgilendirilmesi,
7. Okul rehber öğretmenin öğrencilerin okul tükenmişliğini bireysel olarak değerlendirmesi ve okul-aile iş birliği ile çözüm üretme yoluna gitmesi önerilmektedir.

9-KAYNAKLAR

1. Kaya, M. Ailede Anne-Baba Tutumlarının Çocuğun Kişilik ve Benlik Gelişimindeki Rolü, 1997.
2. Adıgüzel, A. Okula İlişkin Tutum Ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 11(40): 30- 45, 2012.
3. Kaynak, S., Özhan, M. B. Ve Kan, A. Ortaokul Öğrencileri İçin Okul Motivasyonu Ölçeği geliştirme çalışması. Turkish Studies. 12(4): 293-312, 2017.
4. Kapıkıran, Ş. Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ve Desteği Ölçeğinin psikometrik değerlendirmeleri ve yapısal geçerlik: Ortaokul ve lise öğrencileri. Ege Eğitim Dergisi. 17(1): 62-83, 2016.
5. Aypay, A. İlköğretim II. Kademe Öğrencileri İçin Okul Tükenmişliği Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 11(2): 511-527, 2011.
6. Özel E, Zelyurt H. Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 36: 9-34, 2016.
7. Ereş, F. Toplumsal Bir Sorun: Suçlu Çocuklar ve Ailenin Önemi. Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi. 5, 17: 88-96, 2009.
8. Deniz, L., Sarıdaş, G., Araç, İ., Çelikel, Ö. F. Ve Tayfur, M. F. Yerelleşme kapsamında öğretmenlerin okul temelli mesleki gelişiminde okul ortamlarını değerlendirmeleri. Akademik Bakış Dergisi. 59: 400-423, 2017.
9. Demircan, A. N. Ortaöğretim okullarında aile katılımı: Ölçek uyarlaması (Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kastamonu, 2012.
10. Durmuş-Bakioğlu, B. Fen Alanı Öğretmeni Okul Ortamı Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması çalışması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Tokat, 2013.
11. Türk Dil Kurumu. <http://tdk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 15.07.2020.

12. Aydın MZ. Çocuğun Eğitiminde Ailenin Önemi. Aylık İlim Kültür ve Edebiyat Dergisi. 21, 168: 75-76, 2014.
13. Acat, M. B. Ve Aslan, M. Okulların Karakter Eğitimi Yetkinliği Ölçeği. Değerler Eğitimi Dergisi. 9(21): 7-27, 2011.
14. Alanoglu, M. Kurumlarının örgütsel öğrenme düzeylerinin okul etkililiği ve örgütsel vatandaşlık davranışlarına etkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Elazığ, 2014.
15. Totan, T. Ortaokul ve lise öğrencilerinde sınav kaygısının değerlendirilmesi: Westside Sınav Kaygısı Ölçeği. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi. 9(2): 143-155, 2018.
16. Tümkeya, S. Akademik Tükenmişlik Ölçeğinin geliştirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.19(19): 128-133, 2000.
17. Ülbeği, İ. D., & İplik, E. Shirom-Melamed Tükenmişlik Ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 14(1):19-30, 2017.
18. Arı, G., Bal, E. Tükenmişlik Kavramı: Birey ve Örgütler Açısından Önemi. Yönetim ve Ekonomi. 15(1): 131-148, 2008.
19. Seçer, İ., Halmatov, S., Veyis, F. ve Ates, B. Okul Tükenmişlik Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. Turkish Journal of Education. 2(2): 16-27, 2013.
20. Özdemir, Y. Ortaokul Öğrencilerinde Okul Tükenmişliği: Ödev, Okula Bağlılık ve Akademik Motivasyonun Rolü. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 6(1): 27-35, 2015.
21. Şahan, B., Duy, B. Okul Tükenmişliği: Öz-yeterlik, Okula Bağlanma ve Sosyal Desteğin Yordayıcı Rolü. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 13(3): 1249-1270, 2017.
22. Çam, Z., Öğülmüş, S. “Okul Tükenmişlik Envanteri”nin Türkçeye Uyarlanması

ve Psikometrik Nitelikleri”, BEÜ SBE Dergisi. 6(2): 14-29, 2017.

23. Çam, Z., Deniz, K., Kurnaz, A. Okul Tükenmişliği: Algılanan Sosyal Destek, Mükemmeliyetçilik ve Stres Değişkenlerine Dayalı Bir Yapısal Eşitlik Modeli Sınaması. Eğitim ve Bilim Dergisi. 39(173): 312 – 327, 2014.

24. Kaya, İ. Anne-babaların Akılcı Olmayan İnançları Ölçeği’nin geliştirilmesi: Psikometrik özelliklerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep, 2010.

25. Özyürek, A. Okul öncesi çocuğa sahip anne-babalara yönelik “çocuk yetiştirmeye ilişkin anne-baba görüşleri ölçeği” ve “anne-baba tutum ölçeği” geliştirme çalışması. Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi. 2 (1): 26-38, 2017.

26. Sucuoğlu, H., Özkal, N., Demirtaş, V. Y., Güzeller, C. O. Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Geliştirme Çalışması. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 15(1): 242-263, 2015.

27. Yılmaz, A. Anne-Baba Tutum Ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi. 7(3): 160-172, 2000.

28. Akın, A., Uysal, R., Çitemel, N. Çocukluk Deneyimleri Ölçeği’ nin Türkçe’ ye uyarlanması. Kastamonu Eğitim Dergisi. 21(4): 1541-1550, 2013.

29. Arabacı, N., Ömeroğlu, E. Anne- Baba- Çocuk İletişimi Değerlendirme Arac’nın (ABÇİDA) geliştirilmesi: Geçerlik güvenirlik çalışması. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 4(7): 1-21, 2016.

30. Bolat, E. Y., Gürsoy, F., Strom, R. Öğretmen Olarak Anne Baba Envanteri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 12(3): 961-970, 2016.

31. Priscilla Salant ve Don A. Dillman How to Conduct Your Own Survey, John Wiley & Sons, Inc. Newyork, 1994.

32. Tabachnick and Fidell. B. G. Tabachnick, L. S. Fidell Using Multivariate Statistics (sixth ed.) Pearson. Boston, 2013.

33. George, D., & Mallery, M. SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Pearson. Boston, 2010.
34. Harwiki, W. "The Influence of Servant Leadership on Organizational Culture, Organizational Commitment, Organizational Citizenship behavior, and Employees' Performance (Study of Out Standing Cooperatives in East Java Province, Indonesia." *Journal of Economics and Behavioral Studies*. 5(12): 876-885, 2013.
35. İnal, H. Ceyhan & Günay, Süleyman. Olasılık ve Matematiksel İstatistik. Hacettepe Üniversitesi Yayınları. Merkezi Limit Teoremi ve Büyük Sayılar Kanunu Konusu. Ankara, 1993.
36. Johnson, Richard A. & Wichern, Dean W. Applied Multivariate Statistical Analysis. Prentice Hall USA. Law of Large Numbers, 2002.
37. Güler, M., Yetim, Ü. Ebeveyn Rolüne İlişkin Kendilik Algısı Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*. 11(22): 34-43, 2008.
38. Çekiç, A., Akbaş, T., Hamamcı, Z. Anne Baba Stres Ölçeği'nin Türkçe' ye uyarlaması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 14(3): 647-667, 2015.
39. Yılmaz, A. Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne-baba tutumu ile çocukların, ergenlerin ve gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkiler (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, 2000.
40. Çelik, E., Öziş, G. Ebeveyn İlişki Tutumu Algısı Ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Cumhuriyet International*. 5(2): 50– 64, 2016.
41. Akyürek, G., Bektaş, Ö. Kars, S. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*. 7(2):97-104, 2019.
42. Aypay, A. Ortaöğretim Öğrencileri İçin Okul Tükenmişliği Ölçeği (OOTÖ). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 12(2): 773-787, 2012.
43. Gündoğmuş, G. Yanlızlık Düzeyinin Yordanmasında Anne Baba Tutumları ve Okul Tükenmişliği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2017.

44. Çapulcuoğlu, U., Gündüz, B. Lise öğrencilerinde tükenmişliğin cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü ve algılanan akademik başarı değişkenlerine göre incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3 (1), 2013.
45. Gündüz, Z.B., Özyürek, A. Lise öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyleri ve anne-baba tutum algıları arasındaki ilişki. *İlköğretim Online*. 17(1): 384-395, 2018.
46. Durmaz, M. Ortaöğretim öğrencilerinin (10. sınıf) temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmışlık düzeyleri, motivasyon ve matematik kaygısı arasındaki ilişkilerin belirlenmesi (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bolu, 2012.
47. Erdoğan, M. Y. Ana-baba tutumları ile öğretmen davranışlarının çocuklarda öğrenilmiş çaresizlik düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 13(3): 98-105, 2006.
48. Öztan, S. Ortaokul 6., 7., 8. Sınıf Öğrencilerinin Okul Tükenmişliklerinin Yaşam Doyumları ve Benlik Kurgusu Algıları Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2014.
49. Yıldız, N. Çocukların Okul Başarısında Aile ve Çevresel Faktörlerin Rolü: Orta İkinci Sınıf Öğrencileri ile İlgili Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 1999.
50. Kuzgun, Y. Ana-baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi. *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*. 5(1): 57-70, 1973.
51. Arı, R., ve Şahin Seçer, Z. Farklı Ana Baba Tutumlarının Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10: 451-464, 2003.
52. Saka, D. Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Dersi Yüklemeleri ile Okul Tükenmişliklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya, 2016.
53. Kutsal, D. Lise Öğrencilerinin Tükenmişliklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, 2009.
54. Baş, G. İlköğretim öğrencilerinde tükenmişlik: Farklı değişkenler açısından bir değerlendirme. *Journal of European Education*. 2(2): 31-46, 2012.

55. Özbakır, E. Ortaokul Öğrencilerinin İnsani Değerleri ile Okul Tükenmişliği Arasındaki İlişki ve Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Üniversitesi. İstanbul, 2015.
56. Balkıs, M, Duru, D, Buluş, Y, Duru, Y. Tükenmişliğin öğretmen adayları arasındaki yaygınlığı, demografik değişkenler ve akademik başarı ile ilişkisi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 29 (29): 151-165, 2011.
57. Gündüz, B, Çapri, B, Gökçakan, Z. Üniversite öğrencilerinin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi. 1(19): 38-55, 2012.
58. Secer, I, Gençdoğan, B. Ortaöğretim öğrencilerinde okul tükenmişliğinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Turkish Journal of Education. 1 (2): 25-37, 2012.
59. Aypay, A., Sever, M. Ortaöğretim öğrencilerinde okul tükenmişliğinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. XI. Ulusal Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Kongresi Bildiri Kitapçığı, 2011.
60. Kutsal, D., Bilge, F. Lise öğrencilerinin tükenmişlik ve sosyal destek düzeyleri. Eğitim ve Bilim Dergisi. 1(37): 164, 2012.
61. Yang, H. J. Factors affecting student burnout and academic achievement in multiple enrollment programs in Taiwan's technical-vocational colleges. International Journal of Educational Development, 2004.
62. Salmela-Aro, K., Tynkkynen, L. Gendered pathways in school burnout among adolescents. Journal of Adolescence. 35(4): 929–939, 2012.
63. Weckwerth, A. C. Ve Flynn, D. M. Effect of sex on perceived support and burnout in university students. College Student Journal. 40(2): 237–249, 2006.
64. Bozkurt Tiryaki, M. Akademik Başarısı Sınıf Ortalamasının Altında Kalan Üstün Zekalı Ortaokul Öğrencilerinin Mükemmellik Düzeyleri ile Algıladıkları Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2014.
65. Gönen, G. Algılanan Anne Baba Tutumunun Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtlamaları ve Kişilik Yapıları ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir, 2014.

66. Eker, O. Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Sınav Kaygısının Nedenleri ve Anne-Baba Tutumlarının Sınav Kaygısına Etkisi:Merzifon Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2016.
67. Zengin, E. Anne Baba Tutumları ile Adölesan Saldırganlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Erzurum, 2008.
68. Erginbay, Ş. Ortaokul 5. Ve 8. Sınıf Sınıflarda Algılanan Anne Baba Tutumları ve Ailelerin Çocuk Yetiştirme Stillerinin Akademik Başarıya Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2014.

10.EKLER

EK(1)

Sevgili Öğrenciler

“Ortaokul öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyi ile anne-baba tutumu arasındaki ilişki” nin belirlenmesi amacıyla planlanmış bu çalışmanın, amacına ulaşması göstereceğiniz hassasiyet ve katkılarınıza bağlıdır.

Lütfen sizi ve düşüncelerinizi en iyi şekilde anlatan ifadelerin yanına (X) işareti koyunuz.

Verdiğiniz tüm yanıtlar gizli tutulacaktır.

Bu çalışmaya katılımınız ve duyarlılığınız için teşekkür ederiz.

TANITICI BİLGİLER

Anket No:

.....

Lütfen sosyo-demografik özelliklerinizle ilgili aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

1) Sınıfınız: a. () 5 b. () 6 c. () 7 d. () 8

2) Cinsiyetiniz: a. () Erkek b. () Kız

3) Yaşınız: a. () 9 ve küçük b. () 10 c. () 11 d. () 12 e. () 13 ve büyük

4) Kardeş Sayınız? A. () Yok b. () 1 c. () 2-3 d. () 4-5 e. () 5 ve üstü

5) Ekonomik Durumunuz? A. () İyi b. () Orta c. () Kötü

6) Annenizin Yaşı?

a. () 18-26 b. () 27-35 c. () 36-44 d. () 45-53 e. () 54 ve üzeri

7) Babanızın Yaşı?

- a. () 18-26 b. () 27-35 c. () 36-44 d. () 45-53 e. () 54 ve üzeri

8) Annenizin Eğitim Düzeyi?

- a. () Okur-yazar değil b. () Okur-yazar c. () İlk okul mezunu
d. () Orta okul mezunu e. () Lise ve dengi mezunu f. () Yüksek okul mezunu

9) Babanızın Eğitim Düzeyi?

- a. () Okur-yazar değil b. () Okur-yazar c. () İlk okul mezunu
d. () Orta okul mezunu e. () Lise ve dengi mezunu f. () Yüksek okul mezunu

- 10.) Babanızın mesleği nedir?** A. () özel sektör b. () devlet memuru c. () serbest meslek d. () diğer (ev hanımı,...)

- 11) Annenizin mesleği nedir?** A. () özel sektör b. () devlet memuru c. () serbest meslek d. () diğer (ev hanımı,...)

İLKÖĞRETİM II. KADEME ÖĞRENCİLERİ İÇİN OKUL TÜKENMİŞLİĞİ ÖLÇEĞİ

Sevgili öğrenciler,

Aşağıda okula yönelik ve okulla ilişkili olabilecek duygu, düşünce ya da yaşantı örnekleri maddeler biçiminde sıralanmıştır. Sizden istenen bu maddeleri dikkatle okumanız ve her maddede belirtilen duygu, düşünce ya da yaşantının size ne kadar uyduğunu “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Hiç Katılmıyorum” seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtmenizdir.

Yanıtlarınız kesinlikle gizli tutulacaktır. Bu yanıtların doğrusu ya da yanlışı yoktur.

Ölçekte hem olumlu hem olumsuz maddeler bulunmaktadır. Lütfen tüm maddeleri dikkatle okuyup işaretleyin. **Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayın.** Yardımlarınız için teşekkür ederim.

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Okul ödevlerini anlamsız buluyorum.				
2. Ders çalışmak istemiyorum.				
3. Ders çalışmaktan keyif alıyorum.				
4. Ödev yapmaktan o kadar bıktım ki ödev yapmayı hep erteliyorum.				
5. Ailemin yeterince ders çalıştığıma inanmaması beni kızdırıyor.				
6. Ödev yapmak bana ağır gelmez.				
7. Ders çalışmayı sıkıcı buluyorum.				
8. Ders çalışırken sık sık dikkatim dağılıyor.				
9. Ders çalışmak beni yormaz.				
10. Sınavların anlamsız olduğunu düşünüyorum				
11. Ödevlerimi yaparken sık sık yetersizlik duygusu yaşıyorum				
12. Okulda sık sık kendimi yetersiz hissediyorum				
13. Okula gitmek istemiyorum.				
14. Ailemin derslerdeki başarımla konusunda yapabileceğimden fazlasını istemesinden bunaldım.				
15. Okulu seviyorum.				
16. Ders çalışmayı anlamsız buluyorum.				
17. Ne kadar ders çalışırsam çalışayım kendimi hep yetersiz hissediyorum.				
18. Okul beni yoruyor.				
19. Okulda kendimi mutlu hissediyorum.				
20. Ödev yapmaktan yoruldum.				
21. Sürekli ders çalışmak zorunda olmak beni rahatsız ediyor.				
22. Okulda yaşadığım sorunlar nedeniyle sık sık ailemden azar işitiyorum.				
23. Ailemin sürekli daha fazla ders çalışmamı istemesinden yoruldum.				
24. Okulu eğlenceli buluyorum.				
25. Ders çalışmaktan yoruldum.				
26. Ailemin ders başarısı konusunda beni başkalarıyla karşılaştırması moralimi bozuyor.				

ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki sorulara kendi **anne** ve **babanızı** düşünerek dikkatle okuyunuz.

Aşağıdaki durumun anne ve babanızın davranışına ne kadar benzediğini düşünün.

Eğer **TAMAMEN BENZİYORSA** aşağıdaki cümlelerin başındaki kutunun içine **4**;

BİRAZ BENZİYORSA **3**

BENZEMİYORSA **2**

HİÇ BENZEMİYORSA **1** yazınız.

		1.	Herhangi bir sorunum olduğunda, eminim annem ve babam bana yardım ederler.
		2.	Annem ve babam büyüklerle tartışmamam gerektiğini söylerler.
		3.	Annem ve babam yaptığım her şeyin en iyisini yapmam için beni zorlarlar.
		4.	Annem ve babam herhangi bir tartışma sırasında başkalarını kızdırmamak için, susmam gerektiğini söylerler.
		5.	Annem ve babam bazı konularda “ sen kendin karar ver ” derler.
		6.	Derslerimden ne zaman düşük not alsam, annem ve babam kızar.
		7.	Ders çalışırken anlayamadığım bir şey olduğunda, annem ve babam bana yardım ederler.
		8.	Annem ve babam kendi görüşlerinin doğru olduğunu bu görüşleri onlarla tartışmamam gerektiğini söylerler.
		9.	Annem ve babam benden bir şey yapmamı istediklerinde, niçin bunu yapmam gerektiğini de açıklarlar.
		10.	Annem ve babamla her tartıştığımda bana “ büyüdüğün zaman anlarsın ” derler.
		11.	Derslerimden düşük not aldığımda, annem ve babam beni daha çok çalışmam için desteklerler.
		12.	Annem ve babam yapmak istediklerim konusunda kendi kendime karar vermeme izin verirler.
		13.	Annem ve babam arkadaşlarımı tanırlar.
		14.	Annem ve babam istemedikleri bir şey yaptığımda, bana karşı soğuk davranırlar ve küserler.
		15.	Annem ve babam sadece benimle konuşmak için zaman ayırırlar.
		16.	Derslerimden düşük notlar aldığımda, annem ve babam öyle davranırlar ki suçluluk duyar ve utanırım.
		17.	Ailemle birlikte hoşça vakit geçiririz.
		18.	Annemi ve babamı kızdıracak bir şey yaptığımda, onlarla birlikte yapmak istediğim şeyleri yapmama izin vermezler.

Aşağıdaki her ifadenin yanında bulunan kutulardan sadece size uygun olanın içine çarpı(X) işareti koyunuz.

19. Genel olarak annen ve baban okul zamanı hafta içinde gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi?

Evet

☐

Hayır

☐

Eğer cevabınız EVET ise, aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

Hafta içinde en geç saat kaç kadar gece dışarıda kalmanıza izin verilir (Pazartesi-Cuma arası)?

8:00'den önce

6

10:00 – 10:59 arası

3

8:00 – 8:59 arası

5

11:00 ya da daha geç

2

9:00 – 9:59 arası

4

İstediğim saate kadar

1

20. Genel olarak annen ve baban hafta sonları gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi?

Evet

☐

Hayır

☐

Eğer cevabınız EVET ise, aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

Haftanın Cuma ya da Cumartesi akşamları en geç saat kaç kadar gece dışarıda kalmanıza izin verilir.

8:00'den önce

6

10:00 – 10:59 arası

3

8:00 – 8:59 arası

5

11:00 ya da daha geç

2

9:00 – 9:59 arası

4

İstediğim saate kadar

1

Annen ve baban aşağıdakileri öğrenmek için ne kadar çaba gösterirler?

Hiç çaba
göstermez

Çok az
çaba
gösterir

Çok çaba
Gösterir

21 Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğini,

1

2

3

22 Boş zamanlarınızda ne yaptığını,

23 Okuldan çıktıktan sonra ne yaptığını,

Annen ve babanın aşağıdakiler hakkında ne kadar bilgileri vardır?

Bilgileri
yoktur

Çok az
bilgileri
vardır

Çok
bilgileri
vardır

24 Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğin,

1

2

3

25 Boş zamanlarınızda ne yaptığın,

26 Okuldan çıktıktan sonra nereye gittiğin,

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyi ile anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. Çalışma kapsamında sizden bilgiler toplanacak ve toplanan bu bilgiler araştırma verisi olarak kullanılacaktır. Bu bilgiler doğrultusunda, ortaokulda okuyan öğrencilerin okul tükenmişlikleri belirlenecek ve bunda anne-baba tutumunun etkisinin saptanması amaçlanmaktadır.

Çalışmaya katılıp katılmamakta özgürsünüz, dolduracağınız anket bilgilerinde kimlik bilgileriniz yer almayacaktır. Çalışmaya katılmadığınızda herhangi bir cezai durumla karşılaşmanız söz konusu değildir. Sorulara vereceğiniz yanıtlar sadece araştırmanın raporunda kullanılacaktır.

Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi rızamla hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.21646285
Konu : Anket Araştırma İzni

04.11.2019

MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE

- İlgi: a) 16.10.2019 tarihli ve 56918 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 01.11.2019 tarihli ve 21536426 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fatma Nur ÇENGEL'in "Ortaokul Öğrencilerinin Okul Tükenmişlik Düzeyi ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişki" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Timur TUĞRAL
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:
1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sg024@meb.gov.tr

Bilgi İçin Aydın. BALTA VHKİ
Tel: (0212) 384 34 00- 3628

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d319-9c47-392b-93da-a89a kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.21536426
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi.

01/11/2019

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) İstanbul Medipol Üniversitesinin 16.10.2019 tarihli ve 56918 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/ 2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 31.10.2019 tarihli tutanağı.

İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fatma Nur ÇENGEL'in "Ortaokul Öğrencilerinin Okul Tükenmişlik Düzeyi ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişki" konulu tezi kapsamında, ilimiz Sultangazi ilçesinde bulunan ortaokullarda; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

- Ek:
1- Genelge.
2- Komisyon Tutanağı.

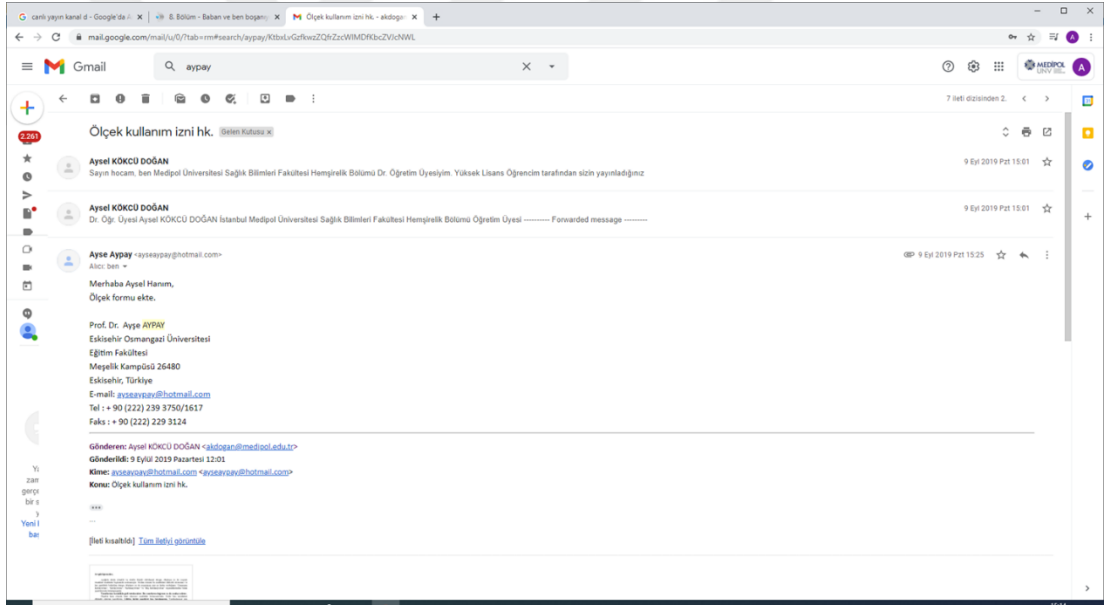
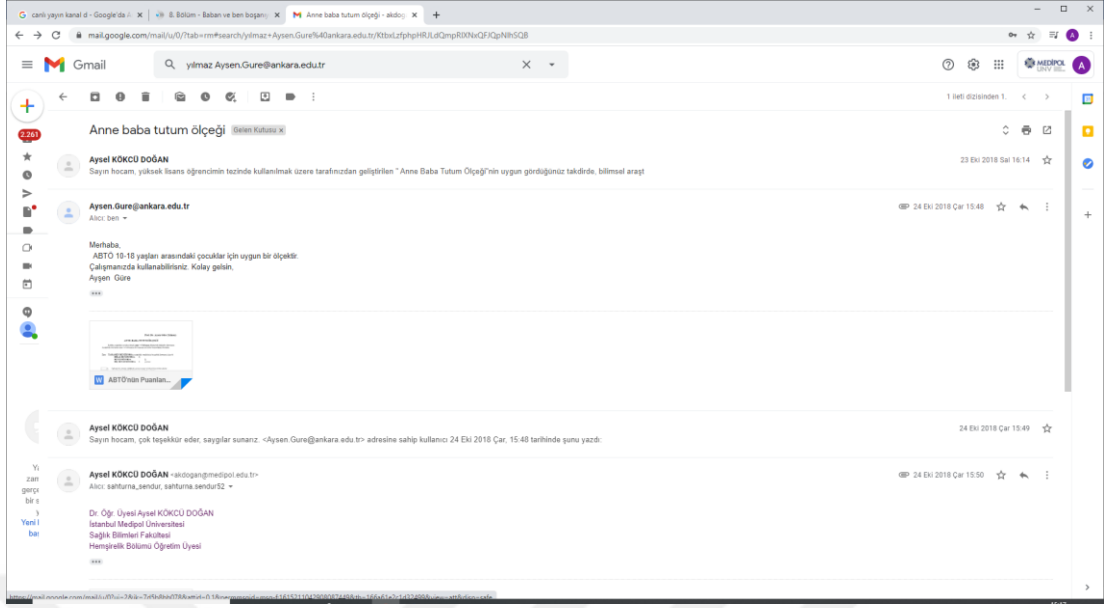
OLUR
01/11/2019

Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: igb14@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 384 34 00-3628

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 55d5-a419-3555-ba27-0af6 kodu ile teyit edilebilir.

11. ETİK KURUL ONAYI

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

E-İmzalıdır

Sayı : 10840098-604.01.01-E.53519
Konu : Etik Kurulu Kararı

30/09/2019

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Aysel KÖKCÜ DOĞAN

Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz “Ortaokul Öğrencilerinin Okul Tükenmişlik Düzeyi ile Anne-Baba Tutumu Arasındaki İlişki” isimli başvurunuz incelenmiş olup etik kurulu kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar
Etik Kurulu Başkanı

Ek:
-Karar Formu (2 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK tarafından 30.09.2019 tarihinde e-imzalanmıştır.
Evrağımızı <https://ebys.medipol.edu.tr/e-imza> linkinden A0069720X6 kodu ile doğrulayabilirsiniz.

İstanbul Medipol Üniversitesi

Kavacık Mah. Ekinciler Cad. No.19 Kavacık Kavşağı - Beykoz
34810 İstanbul

Tel: 444 85 44
İnternet: www.medipol.edu.tr
Ayrıntılı Bilgi İçin : bilgi@medipol.edu.tr

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU KARAR FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Ortaokul Öğrencilerinin Okul Tükenmişlik Düzeyi ile Anne-Baba Tutumu Arasındaki İlişki			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Dr. Öğr. Üyesi Aysel KÖKCÜ DOĞAN			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Hemşirelik			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	İstanbul			
	DESTEKLEYİCİ	-			
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☐	ÇOK MERKEZLİ ☒	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU KARAR FORMU

Değerlendirilen Belgeler	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ/PLANI			Türkçe ☐ İngilizce ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			Türkçe ☒ İngilizce ☐
Karar Bilgileri	Karar No: 694	Tarih: 25/09/2019		
Yukarıda bilgileri verilen Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu başvuru dosya belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve etik ve bilimsel yönden uygun olduğuna "oybirliği" ile karar verilmiştir.				

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI	Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK
--------------------------------	------------------------

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile ilişki		Katılım *	
			E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒
Prof. Dr. Şeref DEMİRAYAK	Eczacılık	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒
Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK	Farmakoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐
Prof. Dr. Mete ÜNGÖR	Endodonti	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐
Doç. Dr. İlknur KESKİN	Histoloji ve Embriyoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐
Dr. Öğr. Üyesi Sibel DOĞAN	Psiko-onkoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Hikmet ÜÇİŞİK	Biyoteknoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐
Dr. Öğr. Üyesi Devrim TARAKCI	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐

* :Toplantıda Bulunma